

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

”Yhdessä olemme enemmän”

Historiikki tuotannollisena prosessina ja imagonrakennuksen apuvälineenä

Sini Keränen

Kulttuurituotannon koulutusohjelma (240 op)

toukokuu 2010

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kulttuurituotannon koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Sini Keränen	Sivumäärä 38 ja 2 liitesivua
Työn nimi ”Yhdessä olemme enemmän” – Historiikki tuotannollisena prosessina ja imagonrakennuksen apuvälineenä	
Ohjaavat opettajat Sirkku Anttonen ja Minna Hautio	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja TEHDAS Teatteri -yhdistys ry, Jaakko Kuusi	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tavoitteina on esittää historiikki tuotannollisena prosessina ja pohtia, voiko historiikkiprosessi toimia apuna imagonrakennuksessa. Case-esittelyn kautta työn imago-osuus koski pientä turkulaista ammattiteatteria, TEHDAS Teatteria. Opinnäytetyö perustui TEHDAS Teatterista tehtävään historiikkiin, joka toimi käytännön vertailukohteena tuotannollisen prosessin tutkimisessa.</p> <p>Opinnäytetyö on esimerkinomainen selvitys historiikin tekemisestä, koska siinä kuvataan niitä tuotannollisia prosesseja, joihin historiikin kirjoittaminen perustuu. Koska opinnäytetyön rinnalla kulki tilattu historiikkityö, oli tutkimus suoraan yhteydessä käytäntöön ja toimi reaaliaikaisena kuvauksena historiikin eri vaiheista nimenomaan työn aikana. Työ tutki teoriaa, yhdisti sen käytäntöön, teki valintoja TEHDAS Teatterin historiikkia silmälläpitäen ja perusteli teoriaosuuden suhteessa käytäntöön.</p> <p>Näkökulmana sekä opinnäytetyössä että tulevassa historiikissa oli imago ja sen rakentaminen. Näkökulma vaikutti moniin valintoihin tuotantoprosessin eri vaiheissa.</p> <p>Käytetyt tiedonkeruumenetelmät koostuivat tapauskohtaisesta havainnoinnista, muistitietotutkimuksesta, haastatteluista sekä lähdekirjallisuuteen ja asiakirjoihin perehtymisestä. Eri menetelmiä esiteltiin ja peilattiin sitten niiden käyttöä ja mahdollisuuksia nimenomaan TEHDAS Teatterin historiikin kohdalla. Case-esittely tukee opinnäytetyön käytettävyyttä historiikin työstämisen ohjeena, vaikkakaan kyseessä ei ole tutoriaali historiikin kirjoittamisesta.</p> <p>Opinnäytetyön konkreettisin tulos oli TEHDAS Teatterille osoitettu tarve sen perusolemuksen ja toiminta-ajatuksen tiivistämiseen imagoviestintää varten. Historiikkiprosessi nosti esille niitä kysymyksiä, joihin tarvitaan vastaus imagon selkeyttämiseksi. Historiikkiprosessissa määritellyt valinnat historiikin kokoamiseksi niin rakenteen, sisältöjen kuin ulkoasunkin suhteen olivat omiaan määrittämään haluttua imagoa ja ohjasivat historiikin toteuttamista oikeaan suuntaan.</p> <p>Työn tilaajana oli TEHDAS Teatteri -yhdistys ry., jonka historiikkia työstetään teatterin 10-vuotisjuhlavuoden kunniaksi.</p>	
Asiasanat imago, historiikki, viestintä, teatteri	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Sini Keränen	Number of Pages 38 and 2
Title "Together we are more" – Chronicle as a research process and as a means of image representation	
Supervisors Sirkku Anttonen and Minna Hautio	
Subscriber and/or Mentor TEHDAS Teatteri -yhdistys ry., Jaakko Kuusi	
Abstract <p>The goals of the thesis are to present a chronicle as a research process and reflect the process' possibilities on a means of image representation. As a case example there was an access to do research on a small, local theatre called TEHDAS Teatteri. Thesis was based on TEHDAS Teatteri's chronicle put into practice as a comparison for the process research.</p> <p>Thesis can be read as an example of how to write a chronicle since it represents those processes needed to produce a chronicle. The research was made in real time since there was a subscribed chronicle aside. That made thesis to be in direct connection with practice. Thesis was researching the theory, combining it into practice, making choices exactly for the TEHDAS Teatteri's chronicle and giving theories' reasons for practice.</p> <p>Viewpoint for both thesis and chronicle was image and how to build one. This viewpoint had influence on many of the choices during the research process.</p> <p>For gathering information there were several methods: case-by-case study, oral history, interviews, source materials and literature. Certain theories were represented and then reflected them in practice exactly in case TEHDAS Teatteri and its chronicle. Since there was the case example it enables thesis to be used as a guideline of how to produce a chronicle. Although it is not about how to write a tutorial.</p> <p>Thesis gave a concrete result for TEHDAS Teatteri showing that theatre has a need for firm description of its composition and principles due to image communication. Research process drew out the questions needed in order to clarify the image. The choices about chronicle's structure, contents and appearance specified in the research process were valuable in defining image in demand. Those choices also lead the chronicle accomplishing to precise way.</p> <p>The subscriber of the thesis was TEHDAS Teatteri. Its chronicle is under construction in honour of theatre's 10 years anniversary.</p>	
Keywords image, chronicle, communication, theatre	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 LÄHTÖKOHDAT	8
2.1 Case-esittely: TEHDAS Teatteri	8
2.2 Historiikki tuotannollisena prosessina	11
2.3 Näkökulmana imagonrakennus	12
3 TAUSTATUTKIMUS	14
3.1 Mikä on historiikki?	14
3.2 Historiikin sisällön suunnittelu	15
3.3 TEHDAS Teatteri historiikin tuottajana	19
3.4 Tutkijan ja tutkittavan välinen vuorovaikutus	19
4 TUOTANNOLLINEN PROSESSI: TIEDONKERUU	22
4.1 Tapaustutkimus	22
4.2 Muistitietotutkimus	23
4.3 Kirjalliset tietolähteet	24
4.4 Haastattelut	25
4.5 Tiedon säilyttäminen	28
4.6 Tiedonkeruun arviointi	29
5 TUOTANNOLLINEN PROSESSI: TIEDON TOIMITTAMINEN	30
5.1 Rakenne	30
5.2 Tyyli	32
5.3 Kuvat	34
6 LOPUKSI	35
LÄHTEET	39
LIITTEET	40

1 JOHDANTO

Kullakin teatterilla on omanlaisensa imago, joka on rakentunut tai rakennettu teatterin omista lähtökohdista. Erityisesti nuori, tuore teatteri saattaa tarvita apua imagonrakentamisessa kiteyttääkseen haluamansa kuvan tiettyyn kaavaan. Eräs tapa imagon tutkiskeluun ja selkiyttämiseen on historiikin julkaiseminen.

Opinnäytetyössäni tutkin historiikkia tuotannollisena prosessina imagonrakennuksen näkökulmasta. Peilaan tutkimukseni teoreettista pohjaa käytäntöön case-esittelyn kautta. Casena käytän pientä turkulaista ammattiteatteria, TEHDAS Teatteria.

Työssäni pohdin historiikkityöskentelyä prosessina, joka mahdollisesti avaa uusia näkökulmia teatterin itsetuntemukseen. Historiikin tarkoituksena on myös palvella case-esimerkkiäni TEHDAS Teatteria viestinnässä ja markkinoinnissa. Historiikista jää aina teatterille pysyvä dokumentti, johon voidaan tarpeen tullen palata. Näin olen historiikki toimii paitsi muistona myös ohjenuorana. Pyrin luomaan esimerkinomaisen selvityksen siitä, kuinka (teatteri)historiikki tehdään. Keskityn myös siihen, kuinka imagonäkökulman valinta vaikuttaa historiikkityöskentelyyn.

Oma suhteeni TEHDAS Teatteriin koostuu aulabaari- ja lipunmyyntityöskentelystä, projektikohtaisesta tuotannosta ja ennen kaikkea yhdistyksen hallitustyöskentelystä. Opinnäytetyössäni käytänkin tapauskohtaista havainnointia myös tiedonkeruun apuna. Hallitustyöskentelyni takia olen ollut niin ikään mukana päättämässä historiikkiprosessin läpiviemisestä, ja osallistunut historiikkiin sekä kirjoittajana että taustavaikuttajana.

Koko historiikkiprojektissa työni koostuu tiedonkeruusta, kerätyn tiedon toimittamisesta ja ulkoasusuunnittelun järjestämisestä. Projekti on kokonaisuudessaan minun vastuullani, ja raportoin prosessin aikana etenemisestäni yhdistyksen hallitukselle. Opinnäytetyössäni keskityn nimenomaan prosessin tuotannollisiin rakenteisiin ja niiden analysointiin. Kuvaan historiikkiprojektia kokonaisuutena, johon aiheenrajaukseni sisällyttää historiikin sisällön suunnittelun, tiedonkeruun ja toimittamisen.

Opinnäytetyöni ei rakennu valmiin historiikin varaan, vaan ennemminkin sivuan sitä, miten historiikki vaikuttaa teatteriin kokonaisuutena. Teatterista itsestään lähtöisin olevan historiikkiprojektin lähtökohtana on pohtia, voiko TEHDAS Teatterin historia toimia apuna nykytilanteen hahmottamiseen: Onko TEHDAS Teatteri edelleen alkuaikojensa mukainen ryhmien kohtaamispaikka ja tuotantotalo, vai onko se nykyisellään itsenäinen, omaa tuotantoa tekevä ja vierailuesityksiä mahdollistava teatteri? Toimijoista, itseni mukaan lukien, kumpuava epävarmuus teatterin minuudesta toimii kiinnostavana alustana tutkimukselleni: Mikä oikeastaan on TEHDAS Teatteri? Mitä tarkoitusta varten se perustettiin, palveleeko se tätä nimenomaista tarkoitusta vai onko kymmenen vuoden aikana tapahtunut merkittäviä muutoksia? Millä tavoin historiikkiprosessi voi auttaa selvittämään sen? Historiikkiprosessi keskittyy ensisijaisesti tutkimaan teatteria aika-akselilla ennen – nykyään, mutta tästä vertailuparista löytyy aineksia myös moneen muuhun.

Ratkaiseva kysymys koskeekin nimenomaan sitä, mikä on TEHDAS Teatteri alkupe-
räisten ja nykyisten toimijoiden mukaan, ja onko niille näkemyksille mahdollista löytää yhteneväisyyksiä. Teatterin imagonrakennus, mielikuvilla hallitseminen, kohtaa heti perustavanlaatuisen ongelman: Millaisena teatteri on itsensä esittänyt ja millaisia mielikuvia siitä on olemassa? Millaisia mielikuvia teatteri haluaisi itsestään jakaa?

Imago pohjaa aina identiteettiin. TEHDAS Teatterin identiteetti on epävarma ja niin ollen sen imagon määrittely on hankalaa. Etsin vastausta seuraaviin kysymyksiin: Miten historiikkiin valitaan tieto ja mistä se kerätään? Millaisia vaikutuksia historiikkiprosessilla on identiteetin kirkastamiseen ja imagon rakentumiseen? Miten prosessi edesauttaa imagoviestintää? Jatkona edellä esitetyille kysymyksille voidaan pohtia, mitä nykyinen TEHDAS Teatteri haluaa tämänhetkisten toimijoidensa mielestä olla ja miten sen voi ulospäin parhaiten viestiä. Imagonluonnin tavoitteena on kiteyttää yhteisön perusolemus ja toiminta-ajatus yhteen virkkeeseen (Ikävalko 1997, 183).

Opinnäytetyölläni haluan osoittaa TEHDAS Teatterin toimijoille historiikin merkityksen imagonrakennuksen, itsetuntemuksen ja viestinnän välineenä. Luon esimerkin historiikkityöskentelystä ja selvitän, millaisena viestintäkeinona historiikki toimii parhaiten.

Vaikka työni keskittyy historiikkiin imagonrakennuksen kannalta, on tarkoitukseni kuitenkin koota historiikki monestakin syystä. Historiikin tavoitteena on palvella TEHDAS Teatteria erityisesti markkinointikeinona teatterin kymmenvuotisjuhlavuoden kunniaksi. Erityisen tärkeää on myös tiedon tallentaminen tulevaisuuden varalle. Uskon, että historiikki ja varsinkin historiikkiprosessin tallentaminen ovat avuksi tulevaisuudessa ja eritoten henkilöstövaihdoksissa. Pyrin osoittamaan pitkää aikaväliä tutkivan kirjallisen tuotoksen merkityksen viestinnässä ja imagokysymyksissä.

2 LÄHTÖKOHDAT

Opinnäytetyöni teoreettisena lähtökohtana on pureutua historiikkiin tuotantoprosessina imagonrakennuksen näkökulmasta ja peilata case TEHDAS Teatterin kautta, miten nämä näkökulmat käytännössä voidaan yhdistää. Imagonrakennus on opinnäytetyössäni tutkimuskohde, mutta historiikissa vain menetelmä ja näkökulma. Varsinainen historiantutkimus puolestaan koskee historiikkia. Opinnäytetyöni sivuaa historiikkia historiantutkimuksen näkökulmasta niiltä osin kuin se historiikin itsensä aihevalintoihin tai rakenteellisiin tekijöihin liittyen on tarpeen opinnäytetyöni tutkimusaiheen kannalta.

TEHDAS Teatterin historiikin pohjalla on tarve pohtia nuoren teatterin olemusta ja historiaa, jotta teatterissa saataisiin sisäinen selvyys taiteellisesta linjauksesta ja teatterin imagosta. Historiikkiapurahan hakemisperusteina mainittiin myös lähestyvä 10-vuotisjuhlavuosi 2010, oman väen työllistäminen historiikkiprosessilla ja Suomen ensimmäisen teatteri-ilmaisunohjaajien perustaman teatterin alkuvaiheiden kuvaaminen (Paatero & Pensikkala 2010).

Tuotannollisena prosessina historiikin pääkohdat ovat tiedonkeruu ja tiedon toimittaminen. Opinnäytetyössäni esitän teoriaan pohjaten erilaisia tapoja toteuttaa nämä prosessit. Case-esittelyn kautta esittelen omat valintani ja perustelen, miksi juuri ne päätyivät syntyvään TEHDAS Teatterin historiikkiin. Koko prosessia värittää imagonäkökulma, jonka perusteella tein niin ikään valintoja tuotannollisen prosessin vaiheissa, tähtäimessä valmis historiikki. Imagonrakennus on oikeastaan koko tuotannollisen prosessin päätavoite, ja valmistuva historiikkikin imagoa tukeva lopputulos.

2.1 Case-esittely: TEHDAS Teatteri

TEHDAS Teatteri on turkulainen teatteriammattilaisten yhteenliittymä. Se on perustettu vuonna 2000 alusta asti tavoitteenaan tarjota sekä aiheiltaan että esittämistavoiltaan kiinnostavaa nykyteatteria. Vuonna 2002 teatterin taustalle perustettiin TEHDAS Teatteri -yhdistys ry. (TEHDAS Teatteri 2010.) TEHDAS Teatterin tarkoitus

ei ollut perustaa yhtenäistä teatteriryhmää, vaan mahdollistaa eri ammattilaisten ja ryhmien toiminta (Terho & Oinonen & Ylitalo 2008, 260).

Varsinaisen teatterin perustivat 12 nuorta teatterintekijää, joiden taustayhteisöt muodostuivat kahdesta esittävän taiteen yhdistyksestä: Jorma-ryhmä ry:stä ja Iholla ry:stä (Paatero 2002, 1). Kaikki TEHDAS Teatterin perustajat olivat teatteri-ilmaisun ohjaajia. Perustajat vuokrasivat tilat Manillan vanhasta tehdaskiinteistöstä ja maksoivat aluksi sekä tilan remontointia että vuokraa omista rahoistaan. Ensimmäiset vuodet teatteri sinnitteli perustajiensa itse kunnostamissa tiloissa, Manillan viinatehtaan Mallastamossa. Alun perin teatterin nimikin oli Teatteritehdas Manilla -yhteenliittymä, mutta jo varhaisessa vaiheessa nimi muutettiin TEHDAS Teatteriksi. Nimi kirjoitettiin juuri tällä kirjoitusasulla, jolloin se toimi myös ikään kuin iskulauseena. (Terho ym. 2008, 260.)

Vuonna 2003 TEHDAS Teatteri saavutti virallisen ammattiteatteristatuksen saadessaan tukijakseen Valtion näyttämötaidetoimikunnan. Vuonna 2005 nähtiin viimeinen ensi-ilta vanhoissa tiloissa, ja vuoden 2006 alusta teatteri pääsi muuttamaan uusiin, remontoituihin tiloihin Manillan kolmanteen kerrokseen. Tällöin teatteri sai varsinaisen lämpiötilan, isomman salin ja enemmän katsomopaikkoja sekä kunnolliset toimistotilat ja asianmukaiset saniteettitilat yhdessä saman kerroksen tanssiteatterin, Aurinkobaletin kanssa. (TEHDAS Teatteri 2010.)

Alusta alkaen TEHDAS Teatteri on tuottanut neljästä kuuteen omaa esitystä vuodessa ja lisäksi tiloissa on esitetty vierailunäytöksiä. Esitysten lisäksi TEHDAS Teatterin tiloissa on aina järjestetty myös esittävän taiteen klubeja sekä erilaisia konsertteja, juhlia ja kokouksia. Teatteri on hallinnoltaan yhdistyspohjainen, ja ydinryhmä muodostuu TEHDAS Teatteri -yhdistys ry:n jäsenistä. Ylintä päätösvaltaa teatterissa pitää käsissään demokraattisessa hengessä yhdistyksen hallitus, joka koostuu sekä taiteellista että tuotannollista ja hallinnollista työtä tekevistä tehdaslaisista. Teatterilla on ollut koko yhdistysstatuksensa ajan vähintäänkin pyrkimyksenä pitää palkkalistoilla yksi tai kaksi palkattua työntekijää – nimekkeet ovat vaihdelleet, mutta käytännössä työntekijät ovat olleet teatterinjohtaja ja teatterisihteeri-tuottaja. Taiteelliseen työhön henkilökunta on aina palkattu produktiokohtaisesti, ja useimmiten työryhmien ko-

koamisperiaatteena on ollut oman jäsenistön yhdistäminen muihin alan vapaisiin ammattilaisiin. (TEHDAS Teatteri 2010.)

Teatterin elävyyden ja uudistumisen kannalta työroolien vaihtuvuus alusta pitäen on ollut eilinehto, ja se on osoittautunut hedelmälliseksi keinoksi ylläpitää teatteria. TEHDAS Teatterissa vastuu on tuonut mukanaan aina myös mahdollisuuksia vaikuttaa teatterin toimintaan kukin omien lähtökohtiensa pohjalta. Ohjelmistossa on alusta alkaen painotettu poikkitaiteellisuutta, ryhmälähtöisyyttä sekä yhteistyöprojekteja eri taiteenalojen ja eri toimijoiden kanssa. Työskentelymetodinä on usein ollut *devising*, ryhmälähtöinen toimintatapa, jossa esitys työstetään joko ilman valmista tekstiä tai jonkin tekstin pohjalta työryhmän omia tunteja peilaamalla. (TEHDAS Teatteri 2004, 2.)

Samoin on TEHDAS Teatteri alusta asti ollut paikka, jossa tehdään itse. Osin itse tekeminen on ollut pakotettua, kun vaihtoehtoja ei ole ollut. Vuonna 2005 TEHDAS Teatterin tapa tuli tunnetuksi muuallakin. Turun kaupunginteatterin ja TEHDAS Teatterin yhteistuotanto Teatteriryynnistys-festivaalilla mahdollisti ns. lainsuojattomien eli vapaan kentän taiteilijoiden, tehdaslaisten, työskentelyn kaupunginteatterin rutinoituneiden ammattilaisten kanssa. Produktiota aloiteltiin TEHDAS Teatterissa, jossa taiteilijoiden harjoitukset alkavat lattioiden siivoamisella ja lavasteiden rakentamisella. Tähän oli kaupunginteatterilaistenkin sopeuduttava. (Terho ym. 2008, 255.) Yhdessä tekemisen ilo ja rasite onkin TEHDAS Teatterilla aina jaettu, ja se on osaltaan myös toiminut virikkeenä ja kannustimena silloinkin, kun vaikkapa taloudelliset mahdollisuudet ovat olleet toiminnan ja sen jatkumisen kannalta epäsuotuisat.

TEHDAS Teatterin aiempi kirjallinen historia koostuu lähinnä toimintakertomuksista ja lyhyistä produktioiden ja teatterin esittelyteksteistä. Teatteria esittelevien tekstien päivittäminen ei ole ollut ensimmäisenä prioriteettina teatterin hektisessä arjessa. Historiikkiin tähtäävää opinnäytetyöni kaltaista laajempaa selvitystä TEHDAS Teatterista ei ole aiemmin tehty, joten sekä opinnäytetyöni että myöhemmin valmistuva historiikki avannevat uusia ovia teatterin tuntemukseen. Uskon, että historiikki sekä prosessina että valmiina tuotteena auttaa teatteria selkeyttämään ja ylläpitämään haluamaansa imagoa.

2.2 Historiikki tuotannollisena prosessina

Tuotannollisena prosessina historiikin rakentaminen koostuu ennen kaikkea tiedonkeruusta ja tiedon toimittamisesta. Opinnäytetyössäni huomioin kummankin osalta nimenomaan sellaisen tiedon, joka edesauttaa imagoa. Historiikkiprosessin tutkiminen auttaa sekä hahmottamaan, kuinka historiikki koostetaan että kuinka se palvelee teatteria. Prosessin huolellinen tarkastelu aiheuttaa sen, että historiikkiin lopulta valikoituva tieto on kulkenut ikään kuin ylimääräisen suodattimen läpi: Paitsi tiukat sisällölliset kriteerit sen on pitänyt läpäistä myös tuotantoprosessin pystyttämät raja-aidat.

Tuotannollisen historiikkiprosessin lähtökohtana on yleisön suhde tutkittavaan kohteeseen. Näin ollen tutkijan tulee aluksi selvittää, mitä yleisö jo tietää tutkimuskohteesta, jotta tutkimuksen tekemisessä olisi järkeä. Tutkija joutuu kuitenkin aina osin olettamaan yleisön tietämyksen tasoa. Siitä johtuen historiantutkijan on mahdotonta olla täysin puolueeton, koska lähtökohtaisesti tutkija pyrkii vaikuttamaan yleisön tietämykseen. Hyvä tutkija pyrkii kuitenkin koko ajan kontrolloimaan vaikutustaan. (Kalela 1993, 5.) Case TEHDAS Teatterin kohdalla on pääoletuksena, että yleisö tietää teatterin olemassaolon ja omaa jonkinlaisen suhteen siihen joko tekijänä tai kokijana.

Historiallinen tutkimusprosessi koostuu neljästä vaiheesta: Ensimmäisenä on tutkimustehtävän hahmottaminen, joka perustuu tutkijan omiin ideoihin. Toisessa vaiheessa laaditaan tutkimussuunnitelma ja kolmannessa analysoidaan aineistoja. Neljäs eli viimeinen vaihe on yhtäjaksoinen kirjoittamisvaihe, jonka tavoitteena on perustella tulokset yleisölle. Koko nelivaiheinen prosessi on pääasiassa kirjallista työtä. (Kalela 1993, 7-8.) Omassa työssäni lähtökohtainen tutkimustehtävä on historiikin tutkiminen tuotannollisena prosessina. Tutkimussuunnitelmavaiheessa näkökulmaksi rajautui imago ja imagolla viestiminen, ja lopulta disposition kautta aiheen tarkka määrittely. Haastattelujen työstäminen ja asiakirja- ja lähdekirjallisuusperusteisten aineistojen kerääminen sijoittuvat myös tähän vaiheeseen. Kolmas vaihe koostui aineistojen analyysistä, omien johtopäätelmien kirjaamisesta ja näin ollen lähteiden kanssa keskustelusta. Viimeisessä vaiheessa kirjoitin samanaikaisesti auki sekä prosessin tuloksia että itse lopputuloksen, historiikin sisältöjä.

2.3 Näkökulmana imagonrakennus

Lähdekirjallisuutta ja historiikin kokoamista hyväksikäyttäen tutkin, miten historiikki-prosessi auttaa nuorta teatteria nimenomaan imagonrakennuksessa, ja miten yksiin kansiin saa koottua sekä teatterin historian että koko ajan jatkuvan työn – imagon rakentamisen. Historiikkityöni kannalta olennaisin tutkimuskohde on imago – tai imagottomuus. Se antaa myös näkökulmaa opinnäytetyöhöni.

Imago on nyky-yhteiskunnassa laajalti viljelty termi, jolla viitataan erityisesti median käyttämänä johonkin, jota voi kirkastaa, kiillottaa, parantaa, nostaa tai rakentaa, mutta joka voi toisaalta myös romahtaa, kärsiä kolauksia tai mennä pilalle. Imago koetaan joksikin, joka voi olla hyvä ja positiivinen tai huono ja negatiivinen. Organisaatioiden puheissa imagosta sen sijaan puhutaan esimerkiksi käytännöllisesti mietittyvän ongelmana, sellaisena, jolla pitäisi antaa yhteistyötahoille ja/tai asiakkaille mahdollisimman myönteinen kuva omasta organisaatiosta. (Karvonen 1997, 11.) Lyhyesti imagon voisi määritellä mielikuvaksi ja imagonrakennuksen mielikuvilla hallitsemiseksi (Uimonen 1997, 19).

Imagoon liittyy olennaisesti identiteetti, omakuva. On huomioitava, että identiteettiä ei voi pakolla muuttaa, mutta se kuitenkin muuttuu ja elää koko ajan ihmisten ja toiminnan mukana. Organisaation käydessä läpi suuria muutoksia olisi omakuvaa toisinaan kannattavaa arvioida, jotta yhteisöön ja sen lähipiiriin kuuluvat olisivat selvillä yhteisön luonteesta ja tavoitteista. Sitoutuminen on mahdollista vasta siinä vaiheessa, kun tietää mihin sitoutuu. Ilman identiteettitietoisuutta organisaation on hyvin vaikea rakentaa visionsa kestäväälle pohjalle. Jos identiteetti on hukassa, jää päämäärä yleiselle tasolle, abstraktiksi. (Ikävalko 1997, 181-183.)

TEHDAS Teatterin kohdalla yksi suurimmista sisäisistä ongelmista kietoutuu juuri identiteetin ympärille. Teatterille ominaiset ryhmät ovat hajaantuneet, muuttuneet tai jotkut jopa lakkauttaneet itsensä, ja jäljelle on jäänyt epävarmuus siitä, miten ja mihin tulisi edetä. Tämä tekee sitoutumisen vaikeaksi, koska muutos on suuri: ryhmäteatterin sijaan onkin valittava teatteri, jossa ryhmät ovat osa teatteria, mutta eivät koko teatteri. Muutos lienee ollut suunnittelematon, ja se on perustunut ryhmien omiin päätöksiin laajentaa tai supistaa toimintaansa. TEHDAS Teatterin identiteetistä on ole-

massa useampi määritelmä, mutta yhteneviä piirteitä on vain muutama: jo perustamisvaiheessa määritellyt ryhmälähtöisyys ja laaja-alaiset, taiteenaloja yhdistelevät yhteistyöprojektit.

Lähtökohtana imagonäkökulman tarkasteluun on myös se, että oman historian tuntemus auttaa teatteria pysymään koossa esimerkiksi henkilöstövaihdosten ja kulloistenkin taiteellisten linjausten muutoksissa. Tavoitteenani on helpottaa teatterin tulevaisuuden suunnittelua ja pitkiä linjanvetoja. TEHDAS Teatteri on alun perin toiminut kotina ja taiteellisen työskentelyn ponnistuslautana niille kahdelletoista nuorelle teatterintekijälle, jotka teatterin perustivat. Tällöin myös teatterin olemassaolo oli perusteltu sekä itselle että ulkopuolisille, eivätkä imagologiset kysymykset vaivanneet teatterin toimijoita: TEHDAS Teatteri oli paikka, johon sitouduttiin henkilökohtaisella tasolla ja jossa tehtiin omaehtoista taidetta jopa omalla kustannuksella. Tärkeintä oli teatterin tekeminen.

3. TAUSTATUTKIMUS

Historiikki on täysin omanlaisensa historiantutkimuksen osa-alue: se ei ole puhtaasti tutkimuksellinen tuotos, mutta kuitenkin sisällöltään totuudenmukainen. Tutkitun tiedon sijaan se perustuu enemmänkin muistitietoon. Historiikin sisällön suunnittelu vaatii näkökulman, joka case TEHDAS Teatterin kohdalla rajautui sopivasti imagoon antaen myös tutkimusnäkökulmaa opinnäytetyöhöni. Esittelen TEHDAS Teatterin historiikin tuottajana keskittyen siihen, millaisista lähtökohdista historiikkiprojekti sai alkunsa. Tutkijan ja tutkittavan välisestä vuorovaikutuksesta erittelen historiikin kirjoittajana omat roolini tutkijana ja toimittajana sekä selvennän, minkälaisia vaikutuksia itse tutkimukseen, tässä tapauksessa historiikkiin, tutkijan henkilökohtainen suhde tutkittavaan mahdollisesti luo.

3.1 Mikä on historiikki?

Historiikki on yleensä suorasanaisten tulkinta jostakin kohteesta. Historiikin tekemiseen käytetään useampaa kuin yhtä lähdettä. (Katajala 1990, 19.) Historiikki on myös lyhyt esitys jonkin kohteen historiasta ja siihen on saatu tietoa esimerkiksi asiakirjoista, paikallisesta historiankirjoituksesta ja kohteessa vaikuttaneilta ihmisiltä (Wahlroos 2000, 9).

Historiikin tarkoituksena on tutkia jotakin kohdetta historian valossa. Historiikkiprosessin alussa tulee pohtia aiheen rajausta: Mitä ajanjaksoa historiikki tutkii, mitä ja millaista tietoa siihen halutaan laittaa? Mistä tarvittava aineisto saadaan ja miten se käsitellään, jotta siitä saadaan ymmärrettävä kokonaisuus? (Wahlroos 2000, 10.) Historiantutkimuksessa voidaan nähdä sen jako kahteen suhteeseen: suhde tieteen ja suhde historiaan. Tästä löydetään myös historiantutkimuksen ominaislaatu: historiantutkimus on tietoa tuottavaa toimintaa. Näkökulmia tarkastelemalla saadaan koottua sopiva lähestymistapa, teoreettisia kysymyksiä pohtiva mutta historiaa painottava tutkimus. (Kalela 1993, 1.)

TEHDAS Teatterin historiikin tarkoitus on käsitellä teatterin koko toiminta-aikaa. Ajanjakso on suhteellisen lyhyt, kymmenen vuotta. Koska historiikin näkökulma on imagossa, on historiikin tavoitteena esitellä TEHDAS Teatteria mielikuvien kautta. Tärkeää on siis kuvata, miten TEHDAS Teatteri koetaan ja miten se nähdään; konkretia seuraa toissijaisesti.

Historiikkiprojektia suunnitellessa on tärkeä pohtia paitsi aiheenrajausta myös sitä, miksi historiikki halutaan kirjoittaa. Tutkijan tavoitteena on tehdä tutkimuskohde yleisölle ymmärrettäväksi, johon pyrkiessään tutkijan tulee ensin ymmärtää kohteensa itse, rekonstruoida se, ja sitten tehdä rekonstruktio yleisölle ymmärrettäväksi, eli argumentoida tutkimustuloksensa (Kalela 1993, 2). TEHDAS Teatterin kohdalla tarkoitus on ennen kaikkea linjata teatterin imago historiaa peilaten. Muita syitä historiikin kirjoittamiselle ovat esimerkiksi perinteen kerääminen kirjalliseen muotoon tai tarve tarkastella menneisyyttä omien kokemustensa kautta (Katajala 1990, 12). Perusperiaatteena historiantutkimukselle, johon historiikkikin lukeutuu, on tyytymättömyys nykyiseen tietoon. Historiantutkimuksen tavoitteena on täydentää tai korjata olemassa olevaa tietoa väittämällä jotakin. (Kalela 1993, 13.) TEHDAS Teatterin historiikkiprosessilla etsitään vastauksia imagologisiin kysymyksiin; korjataan nykytilanne, jossa imagoa ei osata määritellä ja tarjotaan tilalle yhteisesti hyväksytty väittämä siitä imagosta, joka halutaan luoda ja ylläpitää.

Toki historiikin kirjoittamisen taustalla voi olla puhtaasti myös markkinoinnillinen toimintapide, jolloin historiikin arvoa leimannee kuitenkin sen mainosarvo. Voi olla vaikea erottaa toisistaan tosiasiat ja kenties liioitellut tarinat, joilla on arvoa ”myyvänä” materiaalina. Oma aiheenrajaukseni TEHDAS Teatterin historiikkiprosessissa käsittelee historiikkia ensisijaisesti imagonrakennuksen apuvälineenä. Tarkoituksena on saada erilaisia ja eriäviä mielipiteitä esiin ja koota niistä kehystä, jolla tarkkailla teatterin kehitystä.

3.2 Historiikin sisällön suunnittelu

Lähestyn teatteria prosessissa paitsi viestinnällisestä myös tuotannollisesta näkökulmasta saadakseni parhaan mahdollisen lopputuloksen niin teatterin kuin sen ylei-

sönkin kannalta. Rajaukseni imagonrakennukseen osoittautui tehokkaimmaksi keinoksi pureutua TEHDAS Teatterin ytimeen.

TEHDAS Teatterin olemus ryhmien kohtaamispaikkana on puhuttanut toimijoita pitkään. Vuonna 2004 teatterissa aloiteltiin sisäisen selkeyttämisen aikaa keskeisenä kysymyksenä *"Mikä TEHDAS on?"* Taiteellisten tuotantojen ja niin ollen myös taiteellisten näkemysten määrä oli ollut suuri ja aiheutti tarvetta pohdiskella yhteistä linjaa. Päällimmäiseksi tulokseksi pohdinnoista kirjattiin osaamisen ja sen monimuotoisuuden vahvuus. Myös tuotantorakenteen kaksijakoisuutta, jossa tuotantovastuun jakavat kulloinenkin työryhmä ja teatteri, pidettiin selkeänä ja hyvää henkeä luovana. Jo vuonna 2004 todettiin TEHDAS Teatterin olevan erityisen tärkeä yhteisten asioiden hoitaja ja etujen ajaja. Loppulauselmana keskusteluissa lausuttiin tämän opinnäytetyön otsikkoonkin lainattu lause *"Yhdessä olemme enemmän."* Jotta saavutettu sisäinen selkeys saataisiin viestittyä myös ulospäin, teatteri uudisti ja yhtenäisti nettisivujensa ja printtimateriaaliensa ulkoasun. (TEHDAS Teatteri 2005, 2.)

Vuoden 2004 konsensuksen jälkeen TEHDAS Teatteri on jälleen ajautunut monien mutkien kautta pohtimaan yhä edelleen samaa: Mikä on TEHDAS Teatteri? Henkilöstövaihdokset, linjanvetojen puute ja jatkuva taloudellinen epävarmuus luovat pohjaa keskeisen kysymyksen avaamiselle. Historiikin sisällön suunnittelu pohjautuu niin ikään saman kysymyksen äärelle. Historiikin on tarkoitus kyetä vastaamaan selkeästi ja yhtenäisin mielikuvin teatterin olemusta käsittelevään dilemmaan.

Lähdekirjallisuutena käytän historiankirjoittamiseen, tutkimusmenetelmiin ja imagologiaan liittyviä teoksia sekä turkulaista teatteria käsitteleviä historiikkeja. Muita historiikkeja käytän ennen kaikkea tutkiakseni mahdollisia historiikin rakenteita ja lähestymistapoja. Käytän myös asiakirjalähteitä, erilaisia haastatteluja sekä tapaus- ja muistitietotutkimusta tiedonkeruun välineinä.

Sovellan historiikkityössä samaa, hyväksi kokemaani kaavaa kuin opinnäytetyösänikin: Dispositio, alustava sisällysluettelo ohjaa koko kirjoitustyötäni. Näin ollen pystyn varmistamaan, ettei tiedonkeruuni mene hukkaan. Kun tiedän, mitä tietoa tarvitsen, on sitä helpompi etsiäkin. Dispositio ohjaa aiheittani oikeaan suuntaan, koska sen koostamiseksi minun on pitänyt jo kirjoittaa koko työtä jäsentävä suunnitelma

tulevista luvuista. Historiikin sisältö koostuu tarinoista, produktioiden ja toimijoiden esittelyistä, olosuhteiden vaikutuksista teatterin toimintaan ja tietysti kuvista. Kokonaisuus on historiankuvaus, mutta luettavissa osin miltei kaunokirjallisena tekstinä. Tällä halutaan myös viestiä tietynlaisesta teatterista: sellaisesta, jossa kaiken työn voi tehdä osin taiteen nimissä. Varsinaisen historiikin tiedonlähteinä toimivat asiakirjojen lisäksi haastattelut. Historiikin tutkimuskohteina ovat TEHDAS Teatteri teatterikentässä sekä teatterin taiteelliset linjaukset, imago, toiminta, toimijat, tilat ja produktiot.

Disposition rinnalla paikallisiin teatterihistoriikkeihin tutustumalla ajattelin saavani vinkkejä TEHDAS Teatterin historiikin rakenteen tueksi. Materiaalia oli kuitenkin vaikea löytää, ja mittavia koko turkulaista teatterikenttää koskevia laajoja kokonaisuuksia lukuun ottamatta löysin vain yhden vertailukelpoisen historiikin. Etsiskelin nimenomaan yhtä kohdetta esitteleviä teoksia suhteellisen nuorista teattereista. Turun Nuorta Teatteria käsittelevä historiikki osoittautui yllättäen ohjeeksi sellaisesta historiikista, jollaista en halua tehdä. Koin kirjan esimerkkinä sellaisesta, jossa mielikuvilla pelaamista ja mahdollisten kohderyhmien laaja-alaisuutta ei ole huomioitu.

Historiikki koostui teatterin kolmen eri vaiheen kuvauksesta ja lopun produktiolistauksesta sekä kuvaluettelosta. Tulos oli mielestäni viimeistelemättömän näköinen, kuvia oli harvakseltaan ja ne olivat mustavalkoisia lopun värikuvaluetteloa lukuun ottamatta. Historiikin koko rakenne oli sekava ja sisällysluettelo monimutkaisuudessaan torjuva. Tekstisisältö oli vailla tunnistettavaa logiikkaa osittain kaksikielinen. Otsikot eivät muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta mielestäni lainkaan kertoneet lukijalle, mitä luvut tulevat sisältämään. Alkusanojen kirjoittajaksi oli valittu eduskunnan puhemies ja teatterin haltijakummi Riitta Uosukainen; valinta osoitti mielestäni jonkinlaista julkisuushakuisuutta. Tekstinä historiikki oli suunnattu selkeästi teatterin lasten vanhemmille ja muutoin sisäiseen käyttöön; se oli ikään kuin kirjoitettu sellaiselle, jolla on jo mittavat tiedot kyseisestä teatterista.

Kokemukseni Turun Nuoren Teatterin historiikista ohjasivat minua jälleen uuteen suuntaan. Tutkimalla tätä varmasti omalle yhteisölleen arvokasta julkaisua onnistuin tekemään hyviä linjanvetoja TEHDAS Teatterin historiikin suhteen. On äärimmäisen tärkeää huomioida perusasiat, jotka osaltaan rakentavat imagon peruspilareita. His-

toriikin kohdeyleisöksi tulee määritellä muutkin kuin oman organisaation toimijat ja lähipiiri. Tällä tehdään teatteria tunnetuksi ja osoitetaan, että se on avoin, vastaanottavainen paikka. Sisällyksestä on tehtävä houkutteleva ja informatiivinen, alkusanojen tultava organisaation sisältä ellei todellisia perusteita muulle valinnalle ole, kuvituksen on tuettava tekstiä ja ulkomuodon oltava ammattimaisen ja kiinnostavan näköinen, tekstiä elävöittävä tekijä. Kaikkien rakenteellisten valintojen on tuettava sitä kuvaa, mikä teatterista halutaan antaa.

Historiikin aiheenrajaus osoittautui ensimmäiseksi haasteekseni. Apuun tuli kuitenkin opinnäytetyön tutkimusasetelma, jonka avulla rajasin aiheen imagoon. Näin ollen osasin keskittyä historiikin tiedonkeruussa ja rakenteen kokoamisessa tiettyihin aihepiireihin. Yleisölle imagonäkökulma tuskin suoraan välittyy; tavalliselle lukijalle historiikki näyttäytynee nimenomaan historiantekijän kuvauksena. TEHDAS Teatterin tarve eroaa yleisön tarpeesta, koska teatterille historiikki on itsetutkiskelua ja väline imagonrakennuksessa, mutta yleisölle kertomus teatterin historiasta. Yleisö lukee historiikkaa tarinana, kun taas teatterin oma organisaatio löytää rivien välistä viittauksia imagoon. Yleisölle historiikin onkin tarkoitus näyttäytyä ennen muuta viestintävälineenä.

Aiheessa pysyminen on osoittautunut myös haasteelliseksi – mitä enemmän opin teatterin historiasta sitä enemmän haluaisin jakaa tietouteni. Pysin kuitenkin pysyttelemään taiteellisia linjauksia, teatterin luomia ja esittämiä mielikuvia sekä teatterilaisien suhdetta teatteriinsa käsittelevillä poluilla. Historiaa tutkin sekä teatterin tuotantojen että toimijoiden ja tilojen kautta. TEHDAS Teatterin tilat ovat jo sellaisenaan upea ja kiinnostava tutkimuskohde, sillä ne sijaitsevat vanhassa tehdaskiinteistössä, josta sittemmin on tullut elävä teatteri- ja yleisemmin kulttuurikeskus.

Tyylilajinsa puolesta historiikki on erityisen hedelmällinen kirjoitusala: Faktaa ja kepeitä tarinoita yhdistelemällä on helppoa luoda sujuvaa, kiinnostavaa ja inspiroivaa tekstiä. Innostun tutkimastani kohteesta yhä uudelleen, mikä taas johtaa siihen, että innostun myös kirjoittamisesta yhä uudelleen. Historiikin tarkoitus ei kuitenkaan ole olla pelkästään humoristinen tai viihdyttävä, vaan myös todenmakuinen kuvaus yhden tietyn toimijan historiasta.

3.3 TEHDAS Teatteri historiikin tuottajana

TEHDAS Teatterin historiikkiprojekti sai alkunsa jo vuonna 2008, kun teatteri haki ja sille myönnettiin Turun teatterikerholta apurahaa historiikin tekemiseen. Projektille ei tuolloin kuitenkaan löytynyt aikaa, eikä teatterin vakituisesta henkilökunnasta, kahdesta osa-aikaisesta työntekijästä, riittänyt resursseja toteutukseen. Historiikkiprojekti nostettiin uudelleen esiin vuoden 2009 loppupuolella, jolloin tarjouduin itse historiikin kirjoittajaksi.

TEHDAS Teatteria peilataan useimmiten sen kulloistenkin toimijoiden mukaan. Alusta asti se on toiminut erilaisten ryhmien ja projektien kohtaamispaikkana, ikään kuin eri tuotantojen kotina. Alkuvaiheina itsenäiset työryhmät ja yhdistykset toteuttivat teatterin tiloissa taiteellisia projekteja. TEHDAS Teatteri toimi projektien osatuottajana sen roolin ollessa enemmänkin tuotantotalo tai katto-organisaatio eri ryhmille. Ryhmien ja TEHDAS Teatterin välille solmittiin aina tapauskohtaiset sopimussuhteet. (TEHDAS Teatteri 2004, 3.) Toisaalta nykyisellään TEHDAS Teatteri ei kuitenkaan enää ole pelkästään tila, jossa esitetään tuotantoja. Historiikin tuottajana TEHDAS Teatterin pitääkin tehdä valintoja myös siitä, mitä sisällöksi otetaan: Kuvataanko ryhmiä ja niiden toimintaa, vai ennemminkin ryhmien suhdetta teatteriin?

Koska historiikin tarkoituksena on esitellä TEHDAS Teatteria, on myös luonnollista, että tiedonkeruu tapahtuu mahdollisimman läheltä tutkittavaa organisaatiota. Siksi pääasiallisina aineistoina käytetäänkin teatterin omia asiakirjoja ja teatterin entisten ja nykyisten toimijoiden haastatteluita. TEHDAS Teatteri toimii itse myös historiikin julkaisijana. On siis oletettavissa, että historiikkia tulkitaan osin mainosmateriaalina, koska sitä ei ole tilattu ulkopuolelta, vaan sen tekijä on organisaation sisältä.

3.4 Tutkijan ja tutkittavan välinen vuorovaikutus

Historiikin kirjoittaja on sekä toimittaja että historian kirjoittaja. Historian kirjoittajan tulee huomioida niin kutsutut pehmeät ja kovat lähteet. Kovat lähteet ovat niitä, joilla kohdetta tarkastellaan ikään kuin ulkopuolelta ja pehmeät lähteet antavat äänen kohteen omille käsityksille. (Katajala 1990, 27.) Toimittajan työ sen sijaan perustuu pit-

kähti arvoihin (Huovila 2005, 43), ja se minunkin tulee huomioida historiikkia kirjoittaessani. Toimittajan on pystyttävä olemaan puolueeton ja kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että toimittajan itsensä vastuulla on oleellisen tiedon etsiminen ja taustoittaminen, ja että muodostamallaan tiedolla toimittajan tulee myös pystyä vaikuttamaan (Huovila 2005, 43–44). Suhteeni TEHDAS Teatteriin on henkilökohtainen ja siksi joudun historiikkitekstiä tuottaessani kiinnittämään erityishuomiota puolueettomuuteen. Toisaalta läheinen yhteyteni teatteriin parin viime vuoden ajalta on osoittanut myös epäkohtia, joiden ruotiminen osana historiikkiprosessia on pelkästään tervettä teatterin toimintojen mahdollisissa uudelleenjärjestelyissä tai vähintäänkin rakentavien kehityskeskustelujen kannalta. Pysin kuitenkin sisäpiiriläisenä kirjoittajana välttämään sudenkuoppia kuten sitä, että kirjoittaisin tekstiä pelkästään tehdaslaisille suuremman yleisön sijaan.

Teatterissa minulla on työpaikka asiakaspalvelijana teatterin aulabaarissa ja lipunmyynnissä sekä tuottajana yksittäisissä produktioissa, mutta myös luottamustoimi yhdistyksen hallituksessa – niiden lisäksi toimin historiikin päävastuullisena kirjoittajana. Sijoittumiseni historiikkiproessiin on syystäkin mielenkiintoinen: Koen kirjoittavani historiikkia ulkopuolisena, jolla on kuitenkin luvallinen ja helppo pääsy kaikkiin asiakirjoihin. Lähtökohtani historiikin kirjoittajana ovat kahtalaiset: Haluan auttaa TEHDAS Teatteria sekä viestinnällisen tuotoksen luomisessa että linjausten pohtimisessa. Toisaalta halusin projektin vastuulleni itsekkäistäkin syistä: päästäkseni julkaisevaksi kirjoittajaksi. Historiikkityö antaa minulle myös eturivin mahdollisuuden kehittää TEHDAS Teatteria kenties tehokkaammin kuin pelkkä hallitustyöskentely. Historiikkityössä osin etäännytin itseni hallitusjäsenyydestä toimimalla historiikkityön esittelijänä.

Opinnäytetyö tuntui luonnolliselta jatkumolta historiikin rinnalle. Historiikki on minulle uusi kirjallinen alue, ja perinpohjainen tutustuminen historiikkikirjoittamisen tapoihin ja teorioihin motivoi ja ohjasi minua oikeaan suuntaan historiikin kirjoittajana. Historiikki opinnäytetyön rinnalla puolestaan tarjosi ensikäden mahdollisuuden pohjustaa käytäntö teoriaan ja kokeilla, kuinka kirjojen opit toimivat todellisuudessa. Opinnäytetyöstä sain myös apua historiikin aiheenrajaukseen: Vaikkakaan imago ja sen rakennus eivät välttämättä näy suoraan historiikin lopputuloksesta, ne ohjaavat minua kuitenkin historiikin kirjoittajana oikeille urille.

Historiikin sisällöntuotanto on minun vastuullani, mutta se, mitä sisältöä lähdetään tuottamaan, päätettiin yhteistyössä yhdistyksen hallituksessa. Toimivaksi keinoksi osoittautui se, että raportoin ideoistani ja etenemisestäni säännöllisesti. Yhteisissä palavereissa hallituksen kanssa laadimme tekemäni esityksen perusteella pääpiirteittäin historiikin rakenteen, ja siitä kehitän työtä pidemmälle.

Historiikkityön aikataulu on tiivis ja kulki alkutaipaleensa opinnäytetyöni rinnalla. Historiikkityö alkoi osaltani vuoden 2009 lopulla suunnittelutyönä ja yhdistyksen hallituksen ideointipalavereilla. Varsinaisen rakenteen kokoamiseen pääsin vuoden 2010 alussa ja sisällöntuotantoon maaliskuussa 2010. Haastattelukysymyksiä tiedonkeruuta varten aloin toden teolla työstää niin ikään maaliskuussa. Kuun lopulla tein pilottihaastatteluja ja varsinaiset haastattelut aloitin huhtikuun alussa. Haastattelujen purkamisen ja auki kirjoittamisen yhteydessä koostin myös ensimmäiset vedokset historiikkiteksteistä. Historiikkityö jatkuu kuitenkin vielä opinnäytetyöni jälkeen pitkään.

Suhteeni TEHDAS Teatteriin tutkijana on kaksijakoinen, koska olen työntekijän ja luottamushenkilön asemassa. Puolueettomuuteen pyrkiminen on suurin haasteeni, mutta asemani suo minulle tiettyjä etuja tutkimuksen kannalta. Haastattelutilanteet ovat sujuvia ja saan monen teatterilaisen avaamaan ajatuksiaan helpommin minulle kuin ulkopuoliselle tutkijalle. Niin sanotusti sisäpiiriläisenä pääsen myös käsiksi sellaiseen informaatioon, josta ulkopuolisille ei muutoin välttämättä haluttaisi mainita. Historiikin tarkoitus on kuitenkin olla apu sekä viestinnässä että imagonrakennuksessa, joten henkilökohtaisuuksiin meneviä asioita ei historiikkiin asti päädy. Imagonrakennuksellisessa tarkoituksessa kaikenlainen informaatio on kuitenkin tarpeen. Eräs vaihtoehto on käsitellä negatiivisia asioita esimerkiksi huumorin avulla – tämä mahdollistaa ongelmakohtien käsittelyn hyvässä hengessä ja antaa mahdollisuuden kirjata historiikkiin todellisia kokemuksia ikävistäkin tilanteista.

4 TUOTANNOLLINEN PROSESSI: TIEDONKERUU

Tiedonkeruuni koostuu kahdesta osasta: varsinaisesta historiikin tiedonkeruusta ja opinnäytetyöni tiedonkeruusta. Tiedonkeruuseen kuuluu myös olennaisena osana lähdekriittisyys sekä keruuvaiheessa että aineiston purussa. Tiedonkeruu tulisi aloittaa mahdollisimman läheltä tutkittavaa kohdetta. Yhteisön omista aineistoista löytyy varmasti käyttökelpoista materiaalia historiikkiin. Tietojen hankinnassa tulee huomioida kaikki mahdolliset lähteet, myös sellaiset jotka eivät automaattisesti tule mieleen. Tällaisia lähteitä voivat olla mm. yhteisön entiset jäsenet tai poismenneiden henkilöiden perilliset. Lisäksi vanhoista kirjallisista aineistoista voi löytyä jotakin käyttökelpoista. Toki potentiaalisia aineistonkeruumahdollisuuksia tarjoavat myös erilaiset arkistot ja tilastot, riippuen tietysti kyseessä olevasta tutkittavasta. (Wahlroos 2000, 53-54.) TEHDAS Teatterin historiikin suhteen taustatieto koostuu hyvin pitkälti asiakirjoista ja haastatteluista. Ne ovat perinteisiä tietolähteitä yhteisön historiikille. Organisaation sisältä syntyneet aineistot vaativat myös lähdekriittistä lukutapaa.

Opinnäytetyöni kannalta kyseessä on nimenomaan tapaustutkimus, jossa TEHDAS Teatteri on tutkittava tapaus. Myös jokainen historiikki on aina tapaustutkimus, joka kuvaa yhtä tiettyä kohdetta. Kohde voi olla yhteisö, organisaatio, alue tai vaikka jokin tapahtuma.

4.1 Tapaustutkimus

Tapaustutkimus on käsitteenä väljä, ja laadullinen tutkimus koskee tavallaan aina tapausta. Tapaustutkimusta ei pitäisikään ajatella tutkimusmetodin vaan pikemminkin tutkimuksellisena näkökulmana, sillä tapaustutkimuksen voi toteuttaa monin eri metodein ja erilaisia menetelmiä ja aineistoja yhdistelemällä. (Eskola & Suoranta 1999, 65-66.)

Tapauksia on yleensä yksi, koska tarkoituksena on, että tutkittavan kohteen voi ymmärtää kokonaisuutena, toisin sanoen tapauksena. Tapauksena voidaan siis pitää esimerkiksi yksilöä, yhteisöä tai vaikka maantieteellistä paikkaa. Tapaustutkimukses-

sa tapaus ei ole otos jostakin isommasta joukosta, eikä sillä pyritä tilastolliseen yleistämiseen. Sen sijaan tapausta tutkitaan kontekstisidonnaisesti huomioiden paikalliset, ajalliset ja sosiaaliset kontekstit. (Saarela-Kinnunen & Eskola 2001, 161.)

Tapaustutkimuksen voi toteuttaa myös vertailuna kahden eri tapauksen välillä. Siihen en pureudu tässä opinnäytetyössä, vaan tutkin nimenomaan yhtä tapausta eli toimijaa, TEHDAS Teatteria. Yhdistelenkin eri menetelmiä ja aineistoja monipuolisen ja kattavan lopputuloksen luomiseksi. Tapaustutkimuksen keskeisiä kysymyssanoja ovat miksi ja miten, koska niihin vastaamalla pystytään tutkimaan nimenomaan jotakin tiettyä kohdetta ja sen ominaispiirteitä. Omassa opinnäytetyössäni keskityn pohtimaan historiikkiprosessin avulla, miksi TEHDAS Teatterin imago on ikään kuin kadoksissa ja miten se saataisiin selkiytettyä.

4.2 Muistitietotutkimus

Muistitietotutkimuksella tarkoitetaan sellaista tietoa, jota englanninkielisestä *oral history* -termistä johtaen voisi kutsua suulliseksi historiaksi. Muistitietotutkimuksessa olennaista on kuitenkin muistaminen, ja tällaista muistiin perustuvaa tietoa on saata- vissa myös kirjallisena – siksi muistitietotutkimusta ei tulisi rajata perinteentutkimuk- sen lähtökohdista pelkästään suulliseksi historiaksi. Yleistäen voidaan siis sanoa, että muistitietotutkimus sisältää käsitteinä sekä muistin että tiedon, jotka taas sisältä- vät sekä puheen että tekstin. (Fingerroos & Peltonen 2006, 8-9.)

Muistitietoa lähteenä käyttävän tutkimuksen tavoitteena on esittää menneisyys tai tulkita sitä sen perusteella, millaisia näkökulmia menneisyydestä muistelijoilla itsel- lään on. Toisaalta muistitietoa voi tutkia kohteena, jolloin tutkimus kohdentuukin ker- ronnän rakenteisiin ja keinoihin. Kolmanneksi muistitietotutkimusta voidaan hyödyn- tää metodina, tutkimusaineiston muodostaminen työvälineenä. (Fingerroos & Haan- pää 2006, 28-29.)

Muistitietotutkimuksella keräämäni tieto on ennen kaikkea historiikkia varten, mutta aineisto auttaa myös imagotutkimusta. Muistitietona saamistani tarinoista on tulkitta-

vissa myös vastaajien mielipiteitä teatterin linjauksista, koska muistitieto on nimenomaan muistinvaraista materiaalia ja muistot ovat henkilökohtaisia.

Muistitietotutkimukseni tavoitteena on kerätä muistinvaraista tarinatietoa, jolla historiikin sisältöä voi helposti keventää ja elävöittää. Tavoittelen myös rehellisiä mielipiteitä ja kiinnostavia muistoja, joiden pohjalta imagonäkökulmaa voisi kirkastaa. Muistitietona keräämäni aineisto on todennäköisesti hedelmällisintä sekä historiikin tarinoiden että imagonäkökulman kannalta. Historiikkiprosessin kannalta muistitieto on arvokasta, inspiroivaa ja suhteellisen vaivatonta kerätä.

Historiikkia itseään varten kerään myös tarinapohjaista tietoa pyytämällä entisiä tehdaslaisia kirjoittamaan kirjeitä TEHDAS Teatterille. Kirjeitä käytän keventämään historiikin asiapainotteisempaa puolta. Kirjeiden sisältö on vapaa, mutta ohjeistuksena toimii pyyntö kirjoittaa kirje sellaiselle TEHDAS Teatterille, jonka itse näkee ideaalina. Tällä tavoin voin koota ensiarvoisen tärkeitä mielikuvia ja haaveita siitä, millaisena TEHDAS Teatteri nähdään tai halutaan nähdä. Haaveita ja toiveita kartoittava kirje-metodi on imagontutkimuksen kannalta erityisen olennaista: Imago rakentuu mielikuvista, ja näistä haaveisiin perustuvista mielikuvista on löydettävissä myös niitä piirteitä, joita teatterilla jo on olemassa. Olemassa olevien piirteiden löytäminen ja kirkastaminen on tämän tiedonkeruutavan keskeisin tavoite.

4.3 Kirjalliset tietolähteet

Kirjalliset tietolähteet ovat usein keskeisimmässä osassa historiikkia rakennettaessa, koska ne koskevat nimenomaan tutkittavaa kohdetta läheltä. Tyypillisiä asiakirjoja yhteisöillä ovat perustamisasiakirjat ja kokouspöytäkirjat. Tällaiset asiakirjat ovat usein myös luotettavia lähteitä. Toisaalta pelkkiin asiakirjoihin nojautuva historiikki sulkee pois monia ns. inhimillisen elämän osiota, joita ei asiakirjoista ole luettavissa. (Katajala 1990, 26.)

Kirjallisten tietolähteiden kohdalla huomioin niin ikään sekä opinnäytetyöni aiheenrajuksen että koko historiikin tuottamisen. Nimenomaan TEHDAS Teatteria koskevia tärkeimpiä tietolähteitä ovat erilaiset asiakirjat aina perustamisasiakirjoista lähtien.

Teatterin sisäiset asiakirjat, kuten kokouspöytäkirjat, ovat luottamuksellisia ja siksi myös rehellisiä ja luotettavia lähteitä. Toimintakertomukset ja -suunnitelmat ovat julkisia, joten niihin suhtaudun hieman eri tavalla, huomioiden niiden mahdollisen lukijakunnan laajuuden.

Vanhoihin asiakirjoihin pääsy osoittautui jokseenkin ennalta arvaten hankalaksi – monien muiden kolmannen sektorin toimijoiden tapaan asiakirjojen arkistoinnissa on huomattavissa jonkinlaista kaoottisuutta ja turhaa huolettomuutta. Myös henkilövaihdokset vaikuttavat asiakirjojen saatavuuteen – jokaisella tuntuu olevan oma tapansa arkistoida asiakirjoja, ja tieto ei välttämättä kulje täysin sujuvasti seuraavalle.

Kirjallisina tietolähteinä käytän luonnollisesti myös lähdekirjallisuutta. Kirjallisuuden tarkoituksena on kuitenkin ohjata enemmänkin tiedonkeruuta ja kirjoittamistyötäni kuin luoda sisältöä varsinaiseen historiikkiin. Toisaalta historiikin rakenne pohjaa teatterin toimijoiden toiveiden ja vaatimusten lisäksi myös lähdekirjallisuudesta saamiini oppeihin.

4.4 Haastattelut

Haastattelu on toimittajalle keskeisin tapa hankkia tietoa, koska tällöin tieto tulee suoraan asiantuntijalta ja se on mahdollista saada kerättyä nopealla aikataululla. Tallennettu tieto sen sijaan ei useinkaan ole täysin ajantasaista, ja onkin käyttökelpoisempaa yleisemmin taustatietona (Huovila 2005, 79). Haastateltavan valinnassa on huomioitava, ketä tai minkä organisaation edustajaa haastatellaan. Valinnan tulisi osua sellaiseen henkilöön, joka tietää aiheesta eniten. Eniten tietävä on usein myös se, jolla on valtuudet kertoa asioista. (Huovila 2005, 80.) Toisaalta tulee huomioida myös haastateltavan luotettavuus – muistaako haastateltava kertomansa oikein, vai puhuuko läpiä päähänsä? Mistä haastateltava on tietonsa saanut? Perustuuko tieto haastateltavan omiin kokemuksiin vai huhuihin? Myös aikatietojen tarkistaminen on soveliaista, jotta vuosilukuvirheitä välttytään. (Wahlroos 2000, 69.)

Haastattelun pelisääntöihin kuuluu tasavertaisuus: Haastattelutilanteen tarkoituksena ei ole luoda vastakkainasettelua ja lähteä inttämään asioista (Huovila 2005, 82). His-

toriikkiaineistoa kerätessä vastakkainasettelua harvoin syntyy, koska kerättävä tieto on muistoihin ja kokemuksiin perustuvaa, mikä tekee haastattelutilanteesta tarinahaikuisen enemmän kuin kuulustelusävyisen. Haastattelussa saatujen tietojen tarkistaminen on ensisijaisen tärkeää toimittajan työssä. Jos haastattelijä kokee ymmärtäneensä jonkin asian väärin, on syytä ottaa uudelleen yhteys haastateltavaan ja tarkistaa asia. Haastateltavalla on myös oikeus oikaista väärinkäsityksiä, mutta kokonaisuus ja näkökulman valinta ovat kuitenkin toimittajan valittavissa. (Huovila 2005, 82.)

Haastatteluosuuksissa keräsin tietoa historiikkia varten kuitenkin siten, että sijoitin kysymysten joukkoon imagonrakennukseen liittyviä asioita. Imagon kartoittaminen ei poissulje historiikin kokoamista eikä historiikkiaineiston kokoaminen imagotutkimusta – ennemminkin ne tukevat toisiaan. Imagoon liittyvillä hienovaraisilla viittauksilla haastatteluissa tavoittelin materiaalia, joka hyödyttää historiikin imagonrakennuksellisia tarpeita. Nämä kysymykset olivat metodinen valinta, jolla voin kerätä nimenomaan sellaista tietoa, jolla haluttu kuva teatterista välittyisi yleisölle historiikin kautta.

Haastattelukysymysten koostamisessa pyrin ottamaan huomioon sekä tutkijahaastattelijan että toimittajahaastattelijan vaatimukset. Kysymysten muodon ja kysymyslomakkeen kaksijakoisen rakenteen koostin toimittajan näkökulmasta. Sen sijaan kysymysten sisältö kumpuaa puhtaasti tutkijan näkökulmasta. Tutkimuksellista näkökulmaa käytin myös siinä, että koostin haastattelukysymyksiä kahdelle eri joukolle: perustajajäsenille ja nykyisille toimijoille. Perustajajäsenten haastatteluissa kysymyksiä on yhden osion verran enemmän. Perustajajäsenten haastattelukysymyksissä ylimääräinen osio koskee luonnollisesti teatterin perustamista ja vertailua silloisen ja nykyisen TEHDAS Teatterin välillä. Muut, myös nykyisille aktiiveille suunnatut kysymykset jaoin kahteen osaan: haastateltavan oma suhde teatteriin ja mielikuvat nykyisenlaisesta TEHDAS Teatterista. Kumpaankin haastattelulomakkeeseen lisäsin myös avoimen kohdan tarinoita ja muistoja varten.

Imagoa linjaavia vastauksia hain sijoittamalla sekä TEHDAS Teatterin nykyisille toimijoille että perustajajäsenille suunnattuihin haastatteluihin pyynnön kuvailla, millä tavoin itse vaikuttaa TEHDAS Teatteriin sekä kokeeko ylipäänsä voivansa vaikuttaa. Tällaisilla kysymyksenasetteluilla tavoittelin imagonäkökulmasta katsoen arvokkaita

kommentteja oletetusta ryhmälähtöisyydestä selvittämällä, kokevatko toimijat todella olevansa vaikuttajia. Samoin imagoa määrittäväksi kysymyksenasetteluksi voi melko suoraankin tulkita kysymyksen TEHDAS Teatterista suhteessa muihin teattereihin.

Tein työni tukena kahdenlaisia haastatteluja: muodollisia sähköpostihaastatteluja ja epävirallisia henkilökohtaisia yksilö- ja yhteishaastatteluja. Sähköpostihaastattelujen taustalla oli tarve saada materiaalia kasaan kirjallisena, jotta voin hyödyntää tekstejä esimerkiksi sitaatteina itse historiikissa.

Haastattelutyön aloitin sähköpostihaastattelun pilottihaastattelulla, jonka suuntasin minimaaliselle otokselle: teatterin nykyisille työntekijöille, joista toinen toimii sekä hallinnollisessa työssä että ohjaajana, käsikirjoittajana ja näyttelijänä, ja toinen hallinnon ja tuotannon parissa. Pilottihaastattelua varten kokosin haastattelukysymykset ja ohjeistin haastateltaviani siitä, että kyseessä on ensimmäinen versio tulevasta haastattelusta.

Otokseni valintaan käytin kahta perustetta: Halusin saada vastauksia sekä taiteellisen työn että hallinnon ja tuotannon puolelta. Toiseksi halusin vastaajien olevan sellaisessa asemassa, että he voivat vielä ehdottaa muutoksia ja korjauksia haastattelukysymyksiin ennen lopullisen haastattelulomakkeen käyttöönottoa. Suunnitelmani mukaan koevastaajat saivat paremman tuntuman kysymyksiin ja niiden vaatimiin mahdollisiin muutoksiin vastaamalla niihin itse kuin vain lukemalla kysymykset läpi ja ehdottamalla sitten muutoksia. Tämän näkemykseni jaoin koevastaajilleni etukäteen.

Koska kyseessä oli pilottihaastattelu ja vieläpä korjausehdotuksille avoin versio, annoin vastausaikaa vain viisi päivää. Sain haluamani vastaukset ja varmistuksen sille, että kysymykset olivat varsin pätevä – vastaukset olivat monipuolisia, riittävän tiiviitä ja rehtejä. Muutoksia niihin ei enää tehty, vaan tarvittavia lisätietoja kerätään henkilökohtaisilla haastatteluilla.

Metodiksi valitsin sähköpostihaastattelun siksi, että se on vastaajalle helppo ja nopea keino osallistua ja siksi, että kirjallisista vastauksista saa mahdollisesti hyviä lainauksia itse historiikkiin. Sähköpostihaastattelujen lisäksi tein henkilökohtaisia haastatteluja. Suunnitelmani mukaan jaoin perustajajäsenet kahteen osaan, joista toiselle tein

sähköpostihaastattelun ja toista haastattelin henkilökohtaisesti. Perustajajäsenten lisäksi haastattelin henkilökohtaisesti joitakin nykyisiä toimijoita. Minua kiinnostaa historiikin puolesta erityisesti se, miksi osa toimijoista on jättäytynyt kokonaan pois TEHDAS Teatterista.

Olenaisin ero haastateltavissani on työn sisältö: taiteellista työtä tekevät näkevät teatterin varmasti hyvin erilaisena kuin hallinnollista ja tuotannollista työtä tekevät. Haastattelujeni ehdottomasti tärkeimpiä tavoitteita olikin saada näkökulmaa kummaltakin kannalta. Pyrin saamaan tietoa niin teatterin toiminnasta, linjauksista kuin tiloihinkin liittyvistä asioista.

Haastatteluissa oli kuitenkin ennen kaikkea kyse historiikkisällön luomisesta. Historiikkiprosessin tutkimisen kannalta olennaista on haastattelujen rakenne, kysymysten sisältö, haastateltavien valinta ja haastattelujen muoto – ei haastatteluvastausten sisältö. Prosessin tutkimista tukevat seikat liittyivät siis ennen kaikkea rakenteisiin ja tapoihin, ja historiikki puolestaan kaipaa haastattelujen sisältöjä.

4.5 Tiedon säilyttäminen

Sekä sähköpostihaastattelut että henkilökohtaisten haastattelujen muistiinpanot tallennettiin sähköisinä dokumentteina. Historiikkia varten kaikki haastatteluvastaukset arkistoidaan printtinä. Tiedon säilyttämisen taustalla on mahdollisuus palata tietoihin tarvittaessa joko jonkin asian tarkastamista varten tai kenties kokonaan uutta käyttöä silmällä pitäen.

Historiikki julkaistaan kahdessa muodossa: paperiversiona ja sähköisessä muodossa. Sähköinen versio julkaistaan teatterin verkkosivuilla pdf-muotoisena. Paperiversiosta otetaan aluksi pieni painos, mutta sähköinen aineisto mahdollistaa uudet painokset tarpeen vaatiessa. Paperiversio historiikista tulee olemaan luettavissa teatterin tiloissa, ja sitä jaetaan paikallisiin kirjastoihin sekä tarvittaessa yhteistyökumppaneille tai rahoittajille.

4.6 Tiedonkeruun arviointi

Tiedonkeruuta suunnitellessani pyrin luomaan sellaisen kokonaisuuden, jossa kaikki keräämäni tieto olisi jollain lailla olennaista. Tätä tukee erinomaisesti tiedonkeruuni kaksijakoisuus: Koska keräsin tietoa sekä tutkimusta (opinnäytetyötäni) että historiikkia varten, on kaikki käsiini saama aineisto arvokasta jompaakumpaa työtä ajatellen. Haasteellista onkin tiedon suodattaminen: Mikä tieto kuuluu tutkimukselliseen työhön, mikä historiikkiin? Millaisia linjanvetoja keruuvaiheessa on mahdollista tehdä? Ongelmallisimmaksi koin haastattelut, joiden sisällön tarpeellisuutta historiikkiproessin tutkimisen kannalta olen punninnut runsaasti. Tukevatko historiikkia varten tehdyt haastattelut sisällöiltään olennaisesti historiikkiproessin tutkimusta? Ovatko haastattelumetodit, haastattelukysymysten sisällöt ja haastateltavat otokset yksinään riittävän merkityksellisiä prosessille?

Opinnäytetyöni ja historiikin sisältöjen välisissä linjanvedoissa vaati kovasti ponnisteluja päättää, riittääkö haastatteluihin liittyvä problematisointi tukemaan opinnäytetyöni tutkimusaihetta, vai haluanko käyttää siinä työssä myös haastattelujen sisältöä apuna. Lopulta päädyin kirjoittamaan opinnäytetyössäni auki pelkästään haastateltavien valintaa ja löytämistä, haastattelumetodeja, haastattelujen koostamista ja kysymyksenasettelua sekä haastattelumateriaalien säilyttämistä. Loppuyhteenvetona mainittakoon, että ymmärsin pitkällisen pohdiskelun jälkeen haastattelujen sisältöjen olevan nimenomaan historiikin sisältöä, ei historiikkiproessin sisältöä. Tiedonkeruussa haastavaa oli myös haastateltavien löytäminen ja sen jälkeen otoksen valinta.

Henkilökohtaisten haastattelujeni tavoitteena oli saada aikaan vapaamuotoista keskustelua ja siitä kerätä olennaisia osia historiikkia varten. Henkilökohtaisten haastattelujen pohjana käytin muutaman kysymyksen runkoa, joista johdattelemalla aihetta eteenpäin pyrin luomaan keskustelua haastateltavani ja itseni välille. Omat mielipiteeni pidin haastattelutilanteissa visusti piilossa.

5 TUOTANNOLLINEN PROSESSI: TIEDON TOIMITTAMINEN

Koska historiikkityö on koko ajan käynnissä, en voi tehdä lopullista analyysia tiedon toimittamisesta ja sen onnistumisesta. Tiedon toimittamisen historiikkia varten aloitin kuitenkin aineistoon tutustumisesta. Tärkeimmäksi lähdeaineistoksi osoittautuivat erilaiset asiakirjat, joihin perehtymällä sain koottua faktatietoa teatterin eri vaiheista. Asiakirja-aineistoja tukivat henkilökohtaiset- ja sähköpostihaastattelut.

Alusta alkaen oli selvää, että historiikin teksti toimitetaan lähes kaunokirjalliseen muotoon faktaa kuitenkaan unohtamatta. Rakennetta ohjaa kolme päälukua, joiden joukkoon ripotellaan tarinoita, kuvia ja kokemuksia TEHDAS Teatterista. Tiedon valikointi oli yllättävän helppoa, koska tarjolla olleet aineistot olivat kaikki riittävän suppeita, jotta onnistuin valikoimaan jokaisesta mukaan jotakin.

5.1 Rakenne

Kun tarjouduin mukaan historiikkiproessiin, olin jo selvillä halutusta rakenteesta. Historiikista toivottiin alun alkaenkin kepeää, kiinnostavaa ja helppolukuista tuotosta. Näillä määritelmillä oli tarkoitus jo ohjata historiikkia halutun imagon suuntaan. Vaikka varsinainen määrittely halutusta imagosta oli ja on hukassa, on kuitenkin selvää, että teatteri haluaa esiintuoda itseään rentona ja helposti lähestyttävänä toimijana.

Tavoitteiksi asetettiin tarinoihin ja sattumuksiin nojaava, runsaasti kuvitettu historiankuvaus, jossa lukujen ja taulukoiden sijaan kerrottaisiin kokemuksista ja onnistumisista tai epäonnistumisista tarinoiden valossa. Myös kriittisen aineiston kohtaamiseen valmistauduttiin etukäteen tekemällä linjanveto sen suhteen, että negatiivisia asioita ei suoraan tiputeta historiikista pois, vaan niitä käsitellään osana teatterin todellista historiaa. Tarkoituksena ei ole tuottaa puhdasta mainostekstiä, josta kaikki epämiellyttävyys on silitetty pois.

Suunnittelin historiikin rakenteen yhdessä yhdistyksen hallituksen kanssa tarjoamalla erilaisia ehdotuksia ja keskustelemalla niiden hyvistä ja huonoista puolista. Erinäisten

eriävien mielipiteiden jälkeen päädyimme aloituksen suhteen alkusanoihin, jonka kirjoittajaksi valikoidaan joko nykyinen teatterinjohtaja tai yhdistyksen hallituksen puheenjohtaja. Seuraavaksi tulee varsinainen johdantoteksti, jonka kirjoitan itse historii-kin toimittajan ominaisuudessa. Alkusanat käsittelevät yleisesti TEHDAS Teatteria, kun taas johdantoteksti koskee nimenomaan historiikkiprosessia.

Alkusanat eli esipuhe esittelee lyhyesti kirjan sanoman, mitä se käsittelee ja mihin se perustuu. Esipuheessa voidaan mainita myös kirjan kohteen sijainti, yhteisön jäsenmäärä ja perustamisaika ja sen ominaispiirteet. Esipuheessa tulisi vastata kysymykseen kirja-aloitteen tekemisestä, historiikkityöryhmästä, toimittajasta ja mahdollisista avustajista. Lopuksi kerrotaan lyhyesti kirjan sisällöstä ja siitä, mistä aineisto on saatu. Kohteliaisuussääntönä mainittakoon vielä kirjan tekemiseen osallistuneiden henkilöiden kiittäminen. (Wahlroos 2000, 14.) Omassa historiikkityössäni rikon hieman esipuheen määritelmää, koska TEHDAS Teatterin historiikissa on erikseen yleiset alkusanat ja historiikkia käsittelevä johdanto. Omassa työssäni alkusanat voisi määrittellä ennemminkin tervetuloivotukseksi ja johdannon varsinaiseksi esipuheeksi. Tällaiseen ratkaisuun päädyttiin, koska sekä TEHDAS Teatteri että historiikkiprosessi halutaan nostaa esiin myös erillisinä asioina. Tervetuloivotuksen omaiset alkusanat luovat myös yhteyden nykyhetkeen.

Historiikkia pitävät kasassa kolme päälukua syntyprosessista ja taustoista, toisesta vaiheesta uusissa tiloissa ja lopuksi lyhyesti tulevaisuuden visioista historian kokemusten pohjalta. Jokaisessa osiossa nojataan tukevasti teatterin arvoihin ja niiden mahdollisiin muutoksiin. Teoreettinen imagonäkökulma kulkee mukana läpi koko historiikin, mutta sitä käsitellään käytännönläheisesti määrittelemällä ”tehdaslaisuus”. Tehdaslaisuuden määrittely tukee imagon tutkimusta ja antaa henkilökohtaisen puheenvuoron usealle teatterin toimijalle. Jokaisen pääluvun alla on myös nostoja eri produktioista päälukujen alle sopivien teemojen tai kausien kautta käsiteltynä.

Kevennyksenä pitkin tekstiä käytetään tarinoita ja kuvia. Lisäksi tekstin joukossa on nostoja tehdaslaisista työnimellä ”Mitä heistä tuli?” ja entisten tehdaslaisten kirjeitä TEHDAS Teatterille. Henkilökuvat koostetaan kaksijakoisesti kuvaamalla henkilöiden suhdetta TEHDAS Teatteriin ja sitten esittämällä nykyhetken tilanne. Jokaiseen henkilökuvaan liitetään myös jokin sitaatti tai lausahdus, jonka henkilö on sanonut TEH-

DAS Teatterista. Tehdaslaisten kirjeet ovat sisällöltään vapaita ja ne voidaan osoittaa esimerkiksi tilalle, jollekin henkilölle, produktiolle tai taiteelliselle linjaukselle. Ainoana ohjeistuksena on kirjoittaa kirje sellaiselle TEHDAS Teatterille, jonka itse näkee ideaalina – kirjeen ei siis tarvitse olla realistinen, vaan se voi olla vaikkapa toiveisiin perustuva runomuotoinen tekele.

Historiikin sisältö on perusjärjestykseltään kronologinen, mutta ei kuitenkaan kulje orjallisesti eteenpäin vuosi kerrallaan. Kronologiaa unohtamatta aiheita käsitellään myös teemojen tai kausien mukaisesti ja osin peilaamalla tilojen määrittelemiä ajanjaksoja vanhan ja uuden TEHDAS Teatterin välillä.

5.2 Tyyli

Historiankirjoittamisen perustana on aina tutustuminen lähteisiin. Lähteiden perusteella voi määritellä myös kirjoitustyyliä, erityisesti jos kyseessä on haastatteluaineisto. Tekstiä voidaan keventää kuvituksella, piirroksin tai suorilla lainauksilla joistakin lähteistä. Historiikki on kuitenkin tarkoituksenmukaisesti asiatekstiä, ja se tulee huomioida kirjoitustyyliä. (Katajala 1990, 37-38.) Historiikkiin kootaan yleensä koko yhteisön toiminta-aika niiltä osin kuin tarpeelliseksi koetaan. Julkaisu voidaan jaotella esimerkiksi vuosien tai vuosikymmenten tai vaikkapa eri toiminta-alueiden mukaan. (Wahlroos 2000, 81.)

TEHDAS Teatterin tapauksessa historiikin sisältö koostuu määritelmiin sopivista aineistoista. Vaikka teksti on asiatekstiä, näkyy siinä myös kaunokirjallisia vivahteita erityisesti kerronnan keinoin. Tavoitteenani on kirjoittaa historiaa tarinamuotoisesti ja viihdyttävästi kuivakan esitelmöinnin sijaan. Tekstin kerronnallinen tyyli määrittelee samalla vaivalla teatterin imagoa: TEHDAS Teatteri näyttäytyy historiikin kautta kiinnostavana ja monipuolisena toimijana, jonka koko historia voidaan nähdä yhtenäisenä tarinana. Myös monet historiikkia elävöittävät seikat ovat enemmän kaunokirjallista kuin asiatekstiä. Näitä ovat esimerkiksi tehdaslaisten kirjeet teatterilleen. Osin kaunokirjallisena tuotteena luettavissa oleva historiikki heijastaa ulospäin mielikuvaa teatterista, jossa painotetaan taiteellista ilmaisua kaikenlaisessa toiminnassa.

Itse historiaosion tulee historiikissa olla todenmukaista, tutkittua tietoa, kun taas tarinat ja tapahtumat voidaan esittää sellaisina kuin ne ovat – kertojiensa muistikuvina (Wahlroos 2000, 86). Tästä syystä historiankirjoittaminen on erityisen vaativa laji. Kirjoittajan pitää pystyä säilyttämään sekä kepeä, tarinankerronnallinen ote että pysyttellä totuudessa. Todenmukaista tietoa voi olla vaikea erottaa tarinoista, koska monen yhteisön historia perustuu ns. perimätiedolle. Tekstin tulee olla helppolukuista ja siinä pitää välttää vierasperäisiä sanoja (Wahlroos 2000, 86).

TEHDAS Teatterin historiaosiossa käsitellään perustamiseen ja tiloihin liittyviä asioita, jotka on myös helppo esittää todenmukaisesti asiakirjojen pohjalta. Yhdistelemällä tähän tarinatietoa saadaan historiaosioistakin elävä kokonaisuus. Tarinatieto auttaa historiaosion pysymistä riittävän kevyenä ja helposti lähestyttävänä, ja laajentaa katsantokantaa tarjoamalla todenmukaisia kokemuksia faktan elävöittämiseksi. Esimerkiksi tilaan liittyviä, totuudenmukaisia tiedonmurusia voidaan helposti värittää liittämällä mukaan todellisia, mutta muistinvaraisia sattumuksia. Tarina- ja faktatiedon yhdistely tarjoaa myös erilaisia näkökulmia tylsiltäkin tuntuviin faktoihin. Yhdistelytekniikka nostaa esiin myös haluttua imagoa ryhmälähtöisyydestä ja yhdessä tekemisestä: Tekijät saavat äänensä kuuluville kommentoidessaan todenmukaisia tapahtumia muistinsa mukaan.

Koska historiankirjoittamisen tyyli poikkeaa vaikkapa asiatekstistä niin, että se sisältää myös muistiin ja tarinoihin perustuvaa tietoa, tulee yleisilmeestä väkisinkin kepeämpi. Kaunokirjallisesta tekstistä historiikki taas poikkeaa siinä, että kokonaisuuden tulee sisältää myös asiatekstiä. Historiikinkirjoittamisen ominaispiirteenä on tarkoitus tuottaa historiikin tilaajalle luotettava esitys menneisyydestä. Näin ollen historiikilla ei yleisesti ottaen ole tutkimuksellisia erityistavoitteita eikä sen esittämän tiedon tarvitse olla tieteellisesti todistettua. (Katajala 1990, 19.) Historiikin mahdollisuuksina voidaan nähdä sen vapaamuotoisuus. Koska sisältövaatimukseen ei lukeudu tieteellisesti todistettu tutkimusmateriaali, on hyödynnettävissä mahdollisuus tuoda käsiteltävissä oleva kohde sellaisena kuin kohteen lähipiiri sen näkee.

Koen historiikin äärimmäisen hedelmälliseksi kirjoitusalueeksi juuri siksi, että yhdistelemällä asiatekstiä kaunokirjallisuuden omaiseen kirjoittamiseen pystyn tuottamaan helppolukuista tekstiä, josta faktat ujuttautuvat lukijan mieleen ikään kuin ohimennen.

Historiikin tarjoama tieto perustuu pitkälti muistiin ja tarinoihin, eikä se ole tulkittavissa ehdottomaksi totuudeksi. Parhaat tarinat perustuvat kuitenkin totuuteen!

5.3 Kuvat

Kuvat ovat olennainen osa historiikkia, niin myös TEHDAS Teatterin tapauksessa. Valokuvien käytön suhteen peruseriaate on, että kuvat asetellaan tekstiin iän ja aiheen mukaisesti. Kuvien tarkoituksena on elävöittää tekstiä ja tehdä historiikista mielenkiintoisempaa luettavaa. Kuvissa olevien henkilöiden merkintään käytetään perinteistä vasemmalta oikealle -merkitsemistapaa. (Wahlroos 2000, 86-87.)

TEHDAS Teatterin historiikin kuvitus koostuu ennen kaikkea valokuvista, joita tehdyistä produktioista on otettu. Valokuvat tekevät kertomuksista eläviä ja auttavat hahmottamaan, mistä teksti kertoo. Käyttämäni kuvat ovat suurimmalta osin ammattilaiskuvaajien ottamia, jotta niiden taso on riittävän hyvä historiikin kaltaiselle julkaisulle. Amatöörikuvia juhlista tai tiloista historiikissa ei julkaista, koska ne laskisivat osaltaan historiikin arvoa. Imagollisia linjauksia on myös ammatillisen statuksen ylläpitäminen.

6 LOPUKSI

TEHDAS Teatterin historiikki on ensisijaisen tärkeä tuote tässä vaiheessa teatterin olemassaoloa. Ensinnäkin historiikkiprosessi auttaa teatteria alati ajankohtaisessa imagorakennuksessa pakottaen toimijat tarkastelemaan ja myös määrittelemään teatteriaan, ja toisekseen valmis historiikki palvelee teatteria monin eri tavoin niin yleisötyössä kuin teatterin sisäisestikin. Koska historiikki on valmiina tuotteena julkaisu, on se myös erinomainen väline ulospäin suuntautuvaan viestintään. Historiikin edellyttämä tiedonkeruu kannustaa teatterin toimijoita tarkastelemaan teatteriaan uudentlaisista näkökulmista. Historiikkiprosessi pureutuu teatteriin kokonaisvaltaisesti ja valmiina tuotteena kuvaa teatterin historiaa ja olemusta.

Historiikkiprosessi on osoittanut tarpeen TEHDAS Teatterin hämärtyneen identiteetin etsimiseen ja nostanut esille kysymyksiä siitä, miksi omakuva yleensä on ikään kuin kadoksissa. Imago perustuu omakuvaan, joten TEHDAS Teatterin on imagoviestintää varten selvitettävä, onko se edelleen alkuaikojaan mukaileva tuotantotalo vai itsenäinen teatteri – vai kenties osin kumpaakin. Historiikkiprosessin vaiheissa on selvinnyt, että olemassa olevat määritelmät TEHDAS Teatterista ovat auttamattoman vanhentuneita. Jokainen nykyinen ja entinen tehdaslainen osaa kertoa kokeellisesta, ryhmälähtöisestä ja ennakkoluulottomasta teatterista, mutta siihen määritelmät jumiu-tuvat. Ulospäin on vaikea kertoa enempää. Epävirallisissa keskusteluissa on käynyt useaan otteeseen ja yhä uudelleen selväksi, että organisaation sisällä kyllä tiedetään, mitä kokeellisella ja ennakkoluulottomalla, ryhmälähtöisellä tekemisellä tarkoitetaan, mutta sen saattaminen konkreettisempaan muotoon on haastava tehtävä. Yritystä kuitenkin löytyy: ”*TEHDAS on jäsentensä teatteri, jonka ratkaisuja määrittävät pitkälle jäsentensä toiveet ja taloudelliset mahdollisuudet niiden toteuttamiselle.*” (Kuusi 2010.) Imagorakennuksen kannalta on siis erittäin tärkeää avata toiminta-ajatuksen ja perusolemuksen määreitä ja tiivistää omakuva ymmärrettävään, viestit-tävään muotoon.

TEHDAS Teatterin entiset ja nykyiset toimijat ovat yksimielisiä siitä, että teatteri on tärkeä niin turkulaisen teatterikentän kuin alan ammattilaisen työllistymisen kannalta. Teatterin jatkoa ei ole missään vaiheessa kyseenalaistettu. Näin ollen jäljelle jää ta-voite saavuttaa sisäinen selkeys ja keinot viestiä se ulospäin. Prosessin aikana ase-

tetut kysymykset auttavat teatteria pohdinnoissaan oikeille urille. Laajan ”*Mikä TEHDAS Teatteri on?*” -kysymyksen sijaan historiikkiprosessi on nostanut esille tarkennettuja kysymyksiä ja väkisinkin vaatinut niihin vastauksia haastattelujen kautta. Historiikkiprosessi korjaa nykytilannetta, jossa imagoa ei osata määritellä. Sen lopputuloksena tarjotaan tilalle yhteisesti hyväksyty väittämä halutusta imagosta.

Historiikin kokoamisen valinnat määrittelevät lähes huomaamatta imagoa. Imago rakentuu niistä asioista, jotka historiikkiin valitaan ja sitä määrittävät osaltaan myös ne asiat, jotka pudotetaan tarkoituksellisesti pois. Historiikin kohdeyleisö on niin ikään imagoa määrittävä tekijä, kun päätettiin, ettei historiikkia kirjoiteta organisaation omalle väelle ja lähipiirille, vaan laajemmalle yleisölle. Tämä antaa haluttua kuvaa avoimesta ilmapiiristä. Historiikin rakenteelliset ratkaisut sisällyksestä alkusanoihin ja ulkoasuun antavat myös mahdollisuuksia määrittää imagoa. Sisällyksestä tehtiin selkeä ja informatiivinen osoittamaan, että myös teatteri on niitä. Alkusanojen kirjoittajiksi valittiin henkilöt organisaation sisältä, koska teatteri tukee omiaan. Historiikin ulkoasun vaatimukset olivat huoliteltu, värikäs ja näyttävä, jotta teatterista välittyy ammatillinen mutta rento kuva. Kaiken kaikkiaan rakenteelliset valinnat määrittävät ja tukevat haluttua imagoa.

Samoin historiikin sisällöt ovat imagonrakennusta parhaimmillaan. Prosessin aikana on esitelty useita eri vaihtoehtoja ja tehty vähintään yhtä monia valintoja. Imagoa halutaan määrittää sisällöissä kolmen eri kokonaisuuden kautta: toimijat, tilat ja tuotannot. Näistä kolmesta rakentuu TEHDAS Teatteri.

Teatterista esitetyt mielikuvat perustuvat vanhoihin sanoihin, joiden lausujat ovat suurimmilta osin kaikonneet kymmenessä vuodessa muihin tehtäviin. Historiikkiprosessin tavoitteena oli kerätä näiden ihmisten lausuntoja menneistä ja tiedustella vinkkejä tulevaan. Samoin oli tavoitteena puhuttaa nykyisiä toimijoita ja antaa heille mahdollisuus kokea TEHDAS Teatteri omakseen ja ennen kaikkea vaikuttaa teatteriin kaikin mahdollisin tavoin. Ryhmälähtöisyys nousi historiikkiprosessin myötä aivan uudelle tasolle. Historiikkiprosessi onnistui siinä, missä lukuisat jäsenkokoukset ja hallituksen kokoukset eivät: Se määritteli kysymykset, jotka tarvitsevat vastauksia.

Historiikin rakenne päätettiin perustaa kolmen pääluvun varaan, jotta historiaa voidaan kuvata myös suhteessa nykyiseen. Syntyprosessia ja taustoja esittelevä ensimmäinen luku määrittää teatterin historian perustajiensa näkökulmasta ja esittelee perustamisen syyt, tavoitteet ja ensimmäiset tulokset. Toisessa pääluvussa keskitytään teatterin toiseen vaiheeseen uusissa tiloissa. Uudet tilat nostivat teatterin profiilia, koska ne tarjosivat mahdollisuuden kunnollisiin toimisto- ja yleisötiloihin sekä mahdollistivat suuremman katsomon. Näin ollen teatteri kasvoi ja toimistotilojen myötä myös hallinnollinen ja tuotannollinen työ helpottuivat, ja niihin panostettiin vielä entistä suuremmalla volyymilla. TEHDAS Teatteri nosti itsensä vakaammalle ammattilliselle tasolle, ja se määrittää nykyistä imagoa ammattiteatterista. Taiteellisen työn tekijät ovat aina TEHDAS Teatterissa olleet alalleen kouluttautuneita, ja ammattiteatteristatuksen vahvistamiseksi myös uusien tilojen vaiheesta alkaen vakiintuneet hallinnon työntekijät on valittu ammattilaisista.

Historiikin rakenteessa näkyy teoreettinen imagonäkökulma läpi kokonaisuuden. Käytännönläheisenä määritelmänä historiikissa käytetään kuitenkin ”tehdaslaisuutta”, jonka määrittelyyn osallistuva joukko on suuri ja edustaa monia teatterin entisiä ja nykyisiä toimijoita. Jälleen esille nousi ryhmälähtöisyys, TEHDAS Teatterin identiteetin kulmakivi. Päälukuja elävöittävät nostot eri produktioista, joiden käsittely tehtiin toimintaa määrittäneiden teemojen tai kausien kautta. Näin päästiin kuvaamaan teatterin painopisteitä itse toiminnan kautta luisumatta kronologiaa orjallisesti noudattavaan malliin. Se on jälleen osoitus halutusta imagosta: Tärkeintä on se, mitä on tehty ja tehdään.

Tärkeänä tyyliseikkana on myös asiatekstin kevennyksenä käytetyt keinot. Toimijoiden tarinat, erilaiset kuvamateriaalit ja nostot otsikolla ”Mitä heistä tuli?” kuvaavat lempeästi ja kokemuspohjaisesti toimijoidensa näköistä teatteria. Tehdasilta kerätyt kirjeet teatterilleen osoittavat todellisia tuntemuksia ja haaveita antaen osviittaa tulevalle. Imagollisesti teatterille on siis tärkeää, että sen toimijat saavat äänensä kuuluviin. Tekstin kerronnallinen tyyli lähes kaunokirjallisena tarinankerrontana määrittelee samalla vaivalla teatterin imagoa: TEHDAS Teatteri näyttäytyy historiikin kautta kiinnostavana ja monipuolisena toimijana, jonka koko historia voidaan nähdä yhtenäisenä tarinana. Historiikki heijastaa ulospäin mielikuvaa teatterista, jossa painotetaan taiteellista ilmaisua kaikenlaisessa toiminnassa.

Historiikkiprosessin tutkiminen osoittautui melkoisen haastavaksi tehtäväksi. Oman, erityisen kiinnostavan ja antoisan pohjan tutkimukselle loi se, että tutkin prosessia reaaliajassa. Toisin sanoen kirjoitin itse historiikkia koko ajan samalla, kun lähestyin prosessia tutkimuksellisessa mielessä. Haasteellisimmat osiot työssäni olivat aikataulut sekä historiikkiprosessin tutkimisen erottaminen historiikin kirjoittamisesta. Historiikin kirjoittamisen ja historiikkiprosessin tutkimisen samanaikaisuus oli toisaalta palkitsevaa, mutta toisaalta molempia kirjoitustöitä hankaloittavaa. Pysin työskentelyssäni siihen, että ensin tutkin prosessia teoriassa, sitten kirjoitan historiikkisisältöä ja palaan jälleen prosessin tutkimiseen peilaamalla sitä kirjoittamaani historiikkisisältöön eli käytäntöön. Aikataulutuksessa ongelmallisinta olikin olla kirjoittamatta historiikkisisältöjä ikään kuin etukäteen.

Tehokkain keinoni opinnäytetyön kirjoittamisen tueksi oli dispositio, alustava sisällysluettelo. Sen pohjalta tein sisältöratkaisuja, rakennesuunnittelua ja tavoitteenasetteluja. Alkuperäinen sisällysluetteloni muuttui muutamaan otteeseen kuitenkin niin, että pääkohdat säilyivät ja muutoksen koskivat ennemminkin lopullisen työn rakennetta kuin sisältöjä.

Opinnäytetyöni konkreettisin tulos oli pystyä osoittamaan TEHDAS Teatterille, että historiikkiprosessilla on viestinnällisten ominaisuuksiensa lisäksi mittava merkitys imagon kannalta. Prosessin aikana esiin nousseet tärkeät kysymykset teatterin itsetuntemuksen tasosta poikivat tarpeellista keskustelua ja pyrkimyksiä sisäiseen selkeyteen. TEHDAS Teatterin historiikkiprosessin tuloksena määrittyi tärkeä ja vaativa tehtävä: Teatterin tulee tiivistää perusolemuksensa ja toiminta-ajatuksensa yhteen virkkeeseen. Tulos nähdään lopullisessa historiikissa.

LÄHTEET

- Aula, Pekka & Mantere, Saku 2005. Hyvä yritys. Strateginen maineenhallinta. Juva: WS Bookwell Oy.
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Fingerroos, Outi & Peltonen, Ulla-Maija 2006. Muistitieto ja tutkimus. Teoksessa Fingerroos, Outi & Haanpää, Riina & Heimo, Anne & Peltonen, Ulla-Maija (toim.) Muistitietotutkimus – Metodologisia kysymyksiä. Helsinki: Hakapaino Oy, 8-9.
- Fingerroos, Outi & Haanpää, Riina 2006. Muistitietotutkimuksen ydinkysymyksiä. Teoksessa Fingerroos, Outi & Haanpää, Riina & Heimo, Anne & Peltonen, Ulla-Maija (toim.) Muistitietotutkimus – Metodologisia kysymyksiä. Helsinki: Hakapaino Oy, 28-29.
- Huovila, Tapani. 2005. Toimittaja – tiedon etsijä ja vaikuttaja. Jyväskylä: WSOY.
- Kalela, Jorma 1993. Argumentaatio ja rekonstruktio tutkimusprosessissa. Turun yliopisto. Poliittinen Historia Julkaisuja C:43.
- Katajala, Kimmo 1990. Historiikinkirjoittajan opas. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kuusi, Jaakko 2010. Haastattelu. Email sini.keranen@tehdasteatteri.com 6.4.2010.
- Niemi, Seija A. 2002. Pääosassa lapset ja nuoret. Turun Nuori Teatteri – Åbo Unga Teater 1972-2002. Turku: Koteva Oy.
- Paatero, Hanna 2002. TEHDAS Teatteri -yhdistys ry:n toimintakertomus 2000-2001.
- Paatero, Hanna 2010. TEHDAS Teatterin historiikkiapurahasta. Email sini.keranen@tehdasteatteri.com 21.4.2010.
- Pensikkala, Jere 2010. TEHDAS Teatterin historiikkiapurahasta. Email sini.keranen@tehdasteatteri.com 22.4.2010.
- Saarela-Kinnunen, Maria & Eskola, Jari 2001. Tapaus ja tutkimus = tapaustutkimus? Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Jyväskylä: PS-kustannus.
- TEHDAS Teatteri 2010. TEHDAS Teatterin historia. Viitattu 6.4.2010.
<http://www.tehdasteatteri.com/uutiset/historia.htm>
- TEHDAS Teatteri 2004. TEHDAS Teatteri -yhdistys ry:n toimintakertomus kaudelta 2003.
- TEHDAS Teatteri 2005. TEHDAS Teatteri -yhdistys ry:n toimintakertomus kaudelta 2004.
- Terho, Henri & Oinonen, Paavo & Ylitalo, Jan-Erik 2008 (toim.) Teatteria Turussa 1970-luvulta 2000-luvulle. Turku: Turun Yliopisto.
- Uimonen, Risto & Ikävalko, Elisa 1996. Mielikuvien maailma. Miten mediajulkisuutta muokataan ja imagoja rakennetaan? Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Wahlroos, Lasse. 2000. Opas historiikirjan tekijälle. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.

LIITTEET

LIITE 1

HAASTATTELUKYSYMYKSET NYKYISILLE JÄSENILLE

1) OMA SUHDE TEHDAS TEATTERIIN

- a. Miten päädyit mukaan TEHDAS Teatterin toimintaan?
- b. Kauanko olet ollut mukana toiminnassa? Yhtäjaksoisesti, päätittäin?
- c. Millä tavalla olet osallistunut teatterin toimintaan (taiteelliseen tai tuotannolliseen työhön, hallitukseen, tms.)?
- d. Miten kuvailisit omaa vaikutustasi TEHDAS Teatteriin?
- e. Millainen suhde sinulla on TEHDAS Teatteriin nyt; onko se muuttunut jollain lailla eri aikoina?

2) TEHDAS TEATTERI NYKYÄÄN

- a. Miten kuvailisit TEHDAS Teatteria suhteessa muihin teattereihin?
- b. Millaiseksi koet TEHDAS Teatterin taiteellisen linjauksen?
- c. Tunnetko voivasi vaikuttaa TEHDAS Teatterin toimintaan?
- d. Miten kuvailisit TEHDAS Teatteria sellaiselle, joka ei tunne sitä lainkaan?

3) TARINOITA, KERTOMUKSIA, SATTUMUKSIA

- a. Halutessasi voit kirjoittaa vapaamuotoisia muistelmia TEHDAS Teatterista vuosien varrelta.

LIITE 2

HAASTATTELUKYSYMYKSET PERUSTAJAJÄSENILLE

- 1) TEHDAS Teatterin historia
 - a. Mihin TEHDAS Teatterin perustamisella pyrittiin?
 - b. Millaisiin tarpeisiin TEHDAS Teatteri ajateltiin vastaavan yleisön kannalta?
 - c. Millainen TEHDAS Teatterin asema on paikallisessa teatterikentässä? Miksi Turkuun tarvittiin yksi teatteri lisää?
 - d. Koetko, että TEHDAS Teatteri on ratkaisevasti muuttunut perustamisensa jälkeen?

- 2) Oma suhde TEHDAS Teatteriin
 - a. Miten päädyit mukaan TEHDAS Teatterin perustamiseen?
 - b. Kauanko olet ollut mukana toiminnassa? Yhtäjaksoisesti, päätittäin?
 - c. Millä tavalla olet osallistunut teatterin toimintaan (taiteelliseen tai tuotannolliseen työhön, hallitukseen, tms.)?
 - d. Miten kuvailisit omaa vaikutustasi TEHDAS Teatteriin?
 - e. Millainen suhde sinulla on TEHDAS Teatteriin nyt; onko se muuttunut jollain lailla eri aikoina?
 - f. Jos et ole enää mukana toiminnassa, miksi?

- 3) TEHDAS Teatteri nykyään
 - a. Miten kuvailisit TEHDAS Teatteria suhteessa muihin teattereihin?
 - b. Millaiseksi koet TEHDAS Teatterin taiteellisen linjauksen?
 - c. Tunnetko voivasi vaikuttaa TEHDAS Teatterin toimintaan?
 - d. Miten kuvailisit TEHDAS Teatteria sellaiselle, joka ei tunne sitä lainkaan?

- 4) TARINOITA, KERTOMUKSIA, SATTUMUKSIA
 - a. Halutessasi voit kirjoittaa vapaamuotoisia muistelmia TEHDAS Teatterista vuosien varrelta.